

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
	I Tiedonantoja	
	Komissio	
98/C 66/01	Komission tiedonanto kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavien yhteisyritysten käsitteestä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 mukaan ⁽¹⁾	1
98/C 66/02	Komission tiedonanto yrityskeskittymän käsitteestä yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 mukaan ⁽¹⁾	5
98/C 66/03	Komission tiedonanto keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen N:o 4064/89 mukaan ⁽¹⁾	14
98/C 66/04	Komission tiedonanto liikevaihdon laskemisesta yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 mukaan ⁽¹⁾	25
98/C 66/05	Komission tiedonanto yrityskeskittymien käsittelyä koskevien menettelyjen yhteensovittamisesta EHTY:n ja EY:n perustamissopimusten mukaisesti ⁽¹⁾	36
98/C 66/06	Tiedonanto kaikkia toimintoja hoitavien yhteisyritysten arvioimisesta Euroopan yhteisön kilpailua koskevien säännösten mukaan ⁽¹⁾	38

I

(Tiedonantoja)

KOMISSIO

KOMISSION TIEDONANTO

kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavien yhteisyritysten
käsitteestä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 mukaan

*(98/C 66/01)**(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)*

I. JOHDANTO

II. SULAUTUMA-ASETUksen 3 ARTIKLASSA TARKOITETUT YHTEISYRITYKSET

1. Yhteinen määräysvalta
2. Yritysten rakenteellinen muutos

III. LOPPUHUOMAUTUS

I. JOHDANTO

1. Tiedonannon tarkoituksena on selvittää, kuinka komissio tulkitsee asetuksen (ETY) N:o 4064/89 ⁽¹⁾, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 1310/97 ⁽²⁾ (jäljempänä ”sulautuma-asetus”) yhteisyritysten osalta ⁽³⁾.

2. Tiedonannolla korvataan komission antama tiedonanto keskittymän muodostavien ja yhteistoiminnallisten yhteisyritysten välisestä erosta. Tähän tiedonantoon tehty muutokset vastaavat sulautuma-asetukseen tehtyjä muutoksia sekä komission koke-musta 21 päivänä syyskuuta 1990 voimaantulleen sulautuma-asetuksen soveltamisesta. Komissio nou-dattaa ja kehittää edelleen tässä tiedonannossa määriteltäviä periaatteita käsitellessään yksittäisiä tapauksia.

3. Yhteisön kilpailusääntöjen mukaan yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa kaksi yritystä tai useampi yritys käyttää yhdessä määräysvaltaa ⁽⁴⁾. Käytän-nössä yhteisyritysten toimintaan voi sisältyä hyvin erilaisia liiketoimia sulautuman kaltaisista toimista

⁽¹⁾ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1; Oikaistu versio EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

⁽³⁾ Komission tarkoituksena on toimittaa ohjeet sulautuma-asetuksen 2 artiklan 4 kohdan soveltamisesta. Siihen asti osapuolia kehoitetaan tutustumaan keskittymän muodosta-vien ja yhteistoiminnallisten yhteisyritysten välisestä erosta annetun komission tiedonannon 17–20 kohdassa määritel-tyihin periaatteisiin (EYVL C 385, 31.12.1994, s. 1).

⁽⁴⁾ Yhteinen määräysvalta määritellään tiedonannossa yrityskes-kittymän käsitteestä.

sellaiseen yhteistyöhön, joka koskee tiettyä tarkoitusta, kuten tutkimus- ja kehitystyötä, tuotantoa tai jakelua.

4. Yhteisyritykset kuuluvat sulautuma-asetuksen soveltamisalaan, jos ne täyttävät kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetyt keskittymälle asetetut vaatimukset.
5. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 johdanto-osan 23 kappaleen mukaan keskittymän käsite on tarkoituksenmukaista määritellä niin, että keskittymän syntymiseen vaikuttavat vain sellaiset toimet, joiden seurauksena yritysten rakenne muuttuu pysyvästi.
6. Keskittymien aikaansaamat rakenteelliset muutokset kuvastavat usein dynaamista uudelleenjärjestelyprosessia kyseisillä markkinoilla. Keskittymät ovat sallittuja sulautuma-asetuksen nojalla, jolleivät ne aiheuta vakavaa haittaa kilpailulle niin, että niiden seurauksena syntyy tai vahvistuu määräävä markkina-asema.
7. Sulautuma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa määritellään kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavien yhteisyritysten käsite seuraavasti:

Sellaisen yhteisyrityksen perustamisella, joka hoitaa pysyvästi kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan, muodostuu 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu keskittymä.

II. SULAUTUMA-ASETUKSEN 3 ARTIKLASSA TARKOITETUT YHTEISYRITYKSET

8. Muodostaakseen sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua yrityskeskittymän toimen on täytettävä seuraavat edellytykset:

1. Yhteinen määräysvalta

9. Yhteisyritys voi kuulua sulautuma-asetuksen soveltamisalaan, kun kaksi yritystä tai useampi yritys, eli sen emoyhtiöt, hankkii siinä yhteisen määräysvallan (3 artiklan 1 kohdan b alakohta). Määräysvallan käsite määritellään 3 artiklan 3 kohdassa. Sen mukaan määräysvalta perustuu mahdollisuuden käyttää yrityksessä ratkaisevaa vaikutusvaltaa, mikä voi syntyä sekä oikeudellisten että tosiasiallisten näkökohtien perusteella.
10. Yhteisen määräysvallan määrittelemistä koskevat periaatteet esitetään yksityiskohtaisesti komission tiedonannossa yrityskeskittymän käsitteestä ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Kohdat 18–39.

2. Yritysten rakenteellinen muutos

11. Sulautuma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetään, että yhteisyrityksen on hoidettava pysyvästi kaikki itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluva toiminta. Nämä vaatimukset täyttävät yhteisyritykset saavat aikaan pysyvän muutoksen siihen osallistuvien yritysten rakenteeseen. Niitä kutsutaan tässä tiedonannossa ”kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitaviksi” yhteisyrityksiksi
12. Tämä tarkoittaa sitä, että yhteisyrityksen on harjoitettava markkinoilla sellaista toimintaa, jota muut yritykset tavanomaisesti harjoittavat samoilla markkinoilla. Jotta tämä olisi mahdollista, yhteisyrityksellä on oltava oma operatiivinen johto ja mahdollisuus saada käyttöönsä riittävästi voimavaroja, joihin kuuluvat rahoitus, henkilökunta ja (aineellinen ja aineeton) omaisuus, ja sen on hoidettava liiketoimintaansa pysyvästi oman johtonsa avulla toiminnallisen itsemääräämis-oikeutensa rajoissa ⁽⁶⁾.
13. Yhteisyritys ei ole kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitava, jos se ottaa hoitaakseen vain tietyn tehtävän emoyhtiöiden liiketoiminnasta pääsemättä itse markkinoille. Näin on esimerkiksi silloin, kun yhteisyrityksen toiminta rajoittuu tutkimus- ja kehitystyöhön tai tuotantoon. Tällaiset yhteisyritykset avustavat emoyhtiöitään niiden liiketoiminnassa. Tilanne on sama myös silloin, kun yhteisyrityksen toiminta rajoittuu pääasiassa emoyhtiöiden tuotteiden jakeluun tai myyntiin, jolloin se periaatteessa toimii myyntiedustajana. Yhteisyritys, joka käyttää yhden tai useamman emoyhtiönsä jakeluverkkoa tai myyntitiloja, ei kuitenkaan tavallisesti menetä asemaansa ”kaiken toiminnan hoitavana” yhteisyrityksenä, kunhan emoyhtiöt toimivat ainoastaan yhteisyrityksen edustajina ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Asia IV/M.527, Thomson CSF/Deutsche Aerospace, 2.12.1994 (10 kappale) — teollis- ja tekijänoikeudet; asia IV/M.560, EDS/Lufthansa, 11.5.1995 (11 kappale) — ulkopuolisilla yrityksillä teettäminen; asia IV/M.585, Voest Alpine Industrieanlagenbau GmbH/Davy International Ltd, 7.9.1995 (8 kappale) — yhteisyrityksen oikeus pyytää emoyhtiöltään lisää asiantuntemusta ja henkilökuntaa; asia IV/M.686, Nokia/Autoliv, 5.2.1996 (7 kappale) — yhteisyritys voi lopettaa emoyhtiön kanssa tehdyn ”palvelusopimukset” ja siirtyä pois emoyhtiön omistamalta tuotantopaikalta; asia IV/M.791, British Gas Trading Ltd/Group 4 Utility Services Ltd, 7.10.1996, (9 kappale) — yhteisyrityksen omaisuus siirretään leasing-yritykseen ja yhteisyritys vuokraa sen.

⁽⁷⁾ Asia IV/M.102, TNT/Canada Post ynnä muut, 2.12.1991 (14 kappale).

14. Emoyhtiöiden vahva asema valmistusketjun edellisellä tai seuraavalla portaalla on otettava huomioon, kun arvioidaan, onko kyseessä kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitava yhteisyritys, kun emoyhtiön asema johtaa merkittävään osto- tai myyntitoimintaan emoyhtiöiden ja yhteisyrityksen välillä. Sillä, että yhteisyritys on ainoastaan toiminnan aloitusvaiheen aikana lähes kokonaan riippuvainen myynnistä emoyhtiöilleen tai ostoista niiltä, ei tavallisesti ole vaikutusta yrityksen luonteeseen kaiken toiminnan hoitavana yhteisyrityksenä. Tällainen aloitusvaihe voi olla välttämätön yhteisyrityksen perustamiseksi markkinoille. Se ei tavallisesti ole kolmea vuotta pidempi, mutta sen pituus riippuu kyseisten markkinoiden erityisolosuhteista ⁽⁸⁾.

Jos yhteisyrityksen on tarkoitus myydä pysyvästi tuotteitaan emoyhtiöille, olennainen kysymys on, onko yhteisyrityksen tästä myynnistä huolimatta tarkoitus toimia aktiivisesti markkinoilla. Tässä yhteydessä emoyhtiölle suuntautuvan myynnin suhteellinen osuus yhteisyrityksen kokonaistuotannosta vaikuttaa merkittävästi. Lisäksi arviointiin vaikuttaa se, tapahtuuko myynti emoyhtiöille tavanomaisin kaupallisin ehdoin ⁽⁹⁾.

Yhteisyrityksen emoyhtiöiltä tekemien ostojen suhteen yhteisyrityksen pitäminen kaiken toiminnan hoitavana yhteisyrityksenä on kyseenalaisempaa, kun kyseisten tavaroiden tai palveluiden arvo lisääntyy vähän itse yhteisyrityksessä. Tällaisessa tapauksessa yhteisyritys voi olla lähempänä yhteistä myyntiedustajaa. Sitä vastoin yhteisyrityksen toimiessa aktiivisesti markkinoilla ja hoitaessa

tavanomaisia kauppayhtiön tehtäviä näillä markkinoilla, se ei tavallisesti ole avustava myynti-edustaja vaan kaiken toiminnan hoitava yhteisyritys. Markkinoille on ominaista, että niillä on mahdollisesti vertikaalisesti integroituneiden yritysten lisäksi tuotteiden myyntiin ja jakeluun erikoistuneita yrityksiä, jotka eivät ole vertikaalisesti integroituneita, ja että kyseisiä tuotteita voidaan hankkia muilta toimittajilta.

Lisäksi monilla markkinoilla toimijoiden on ehkä tehtävä erityisiä investointeja esimerkiksi myyntitiloihin, varastoihin, varastotiloihin, varikoihin, kuljetuskalustoon ja myyntihenkilökuntaan. Muodostaakseen markkinoilla kaiken toiminnan hoitavan yhteisyrityksen yrityksellä on oltava välttämättömät tilat ja sen on pystyttävä hankkimaan huomattava osa tavaratoimituksistaan emoyhtiöidensä lisäksi myös muilta kilpailevilta toimittajilta ⁽¹⁰⁾.

15. Yhteisyritys on perustettava pysyvää toimintaa varten. Tästä voidaan yleensä pitää osoituksena sitä, että emoyhtiöt antavat yhteisyritykselle edellä kuvaillut voimavarat. Yhteisyrityksen perustamis-sopimuksissa on usein myös määräyksiä, jotka koskevat odottamattomia tilanteita, esimerkiksi yhteisyrityksen toiminnan epäonnistumista tai emoyhtiöiden periaatteellisia mielipide-eroja ⁽¹¹⁾. Määräykset, jotka voivat koskea yhteisyrityksen purkamista taikka yhden tai useamman emoyhtiön mahdollisuutta vetäytyä pois yhteisyrityksestä. Tällaiset määräykset eivät merkitse sitä, että yhteisyrityksen toimintaa ei voitaisi pitää pysyvänä. Näin on myös silloin, kun sopimuksessa määrätään yhteisyrityksen kestoajasta, kunhan tämä aika on riittävän pitkä saamaan aikaan pysyvän rakenteellisen muutoksen kyseisissä yrityksissä ⁽¹²⁾, tai kun sopimuksen mukaan on mahdollista jatkaa yhteisyrityksen toimintaa tämän ajanjakson jälkeen. Sitä vastoin yhteisyrityksen toiminnan ei katsota olevan pysyvää, kun yhteisyritys perustetaan lyhyeksi, rajoitetuksi ajaksi. Näin on esimerkiksi silloin, kun yhteisyritys perustetaan tietyn hankkeen toteuttamista varten, esimerkiksi voimalaitoksen rakentamista varten, mutta yhteisyritys ei osallistu laitoksen toimintaan rakennustöiden päättymisen jälkeen.

⁽⁸⁾ Asia IV/M.560, EDS/Lufthansa, 11.5.1995 (11 kappale); asia IV/M.686, Nokia/Autoliv, 5.2.1996 (6 kappale); verrattava asiaan IV/M.904, RSB/Tenex/Fuel Logistics, 2.4.1997, ja asiaan IV/M.979, Preussag/Voest-Alpine, 1.10.1997 (9–12 kappale). Erityistapauksen muodostaa tilanne, jossa yhteisyrityksen harjoittama myynti emoyhtiölle on seurausta oikeudellisesta monopolista yhteisyritystä seuraavassa valmistusvaiheessa (asia IV/M.468, Siemens/Italtel, 17.2.1995 (12 kappale), tai kun emoyhtiölle myydään sivutuotteita, jotka eivät ole tärkeitä yhteisyritykselle (asia IV/M.550, Union Carbide/Enichem, 13.3.1995 (14 kappale).

⁽⁹⁾ Asia IV/M.556, Zeneca/Vanderhave, 9.4.1996 (8 kappale); asia IV/M.751, Bayer/Hüls, 3.7.1996 (10 kappale).

⁽¹⁰⁾ Asia IV/M.788, AgrEVO/Marubeni, 3.9.1996 (9–10 kappale).

⁽¹¹⁾ Asia IV/M.891, Deutsche Bank/Commerzbank/J.M. Voith, 23.4.1997 (7 kappale).

⁽¹²⁾ Asia IV/M.791, British Gas Trading Ltd/Group 4 Utility Services Ltd, 7.10.1996 (10 kappale); verrattava asiaan IV/M.722, Teneo/Meill Lynch/Bankers Trust, 15.4.1996 (15 kappale).

III. LOPPUHUOMAUTUS

16. Kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavan yhteis-yrityksen perustaminen muodostaa sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitetun yrityskeskittymän. Yhteisyrityksen emoyhtiöiden hyväksymiä rajoituksia, jotka liittyvät suoraan keskittymän toteuttamiseen ja ovat sen kannalta välttämättömiä ("liitännäisrajoitukset"), arvioidaan yhdessä itse keskittymän kanssa ⁽¹³⁾.

Kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavan yhteis-yrityksen perustaminen voi johtaa itsenäisinä pysyvien yritysten kilpailu-käyttäytymisen yhteensovittamiseen. Sulautuma-asetuksen 2 artiklan 4 kohdassa säädetään, että näitä yhteistoiminnallisia vaikutuksia arvioidaan samassa menettelyssä keskittymän kanssa.

Tämä arviointi tehdään perustamissopimuksen 85 artiklan 1 ja 3 kohdassa määriteltyjen perusteiden mukaisesti sen selvittämiseksi, soveltuuko toimenpide yhteismarkkinoille.

Muiden kilpailun rajoitusten osalta, jotka eivät ole yrityskeskittymän liitännäisrajoituksia eivätkä ole suoraan seurausta yhteisyrityksen perustamisesta, komission on yleensä tutkittava, voidaanko näihin rajoituksiin soveltaa perustamissopimuksen 85 artiklaa asetusta N:o 17 käyttäen.

17. Komission tapa tulkita 3 artiklaa ja 2 artiklan 4 kohtaa yhteisyritysten osalta ei rajoita Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mahdollisesti asiaa koskevia tulkintoja.

⁽¹³⁾ Katso komission tiedonanto yrityskeskittymien liitännäisrajoituksista (EYVL C 203, 14.8.1990, s. 5).

KOMISSION TIEDONANTO

yrityskeskittymän käsitteestä yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 mukaan

(98/C 66/02)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

I. JOHDANTO

II. ITSENÄISTEN YRITYSTEN SULAUTUMINEN

III. MÄÄRÄYSVALLAN HANKKIMINEN

1. Yksinomainen määräysvalta
2. Yhteinen määräysvalta
 - 2.1. Päätöksentekoolimia koskeva yhtäläinen äänioikeus ja nimittämisoikeus
 - 2.2. Veto-oikeudet
 - 2.3. Äänioikeuksien yhteinen käyttö
 - 2.4. Muita yhteiseen määräysvaltaan liittyviä näkökohtia
 - 2.5. Rajatun ajan kestävä yhteinen määräysvalta
3. Veto-oikeuteen perustuva yhden osakkaan määräysvalta
4. Määräysvallan rakenteen muutokset

IV. POIKKEUKSET

V. LOPPUHUOMAUTUS

I. JOHDANTO

1. Tiedonannon tarkoitus on selvittää komission tapaa tulkita 21 päivänä joulukuuta 1989 yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 ⁽¹⁾, jäljempänä ”sulautuma-asetus”, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1310/97 ⁽²⁾, 3 artiklan mukaista yrityskeskittymän käsitettä. Näiden 3 artiklan tulkintaa koskevien tietojen ja ohjeiden tarkoituksena on parantaa yritysten valmiuksia arvioida jo ennen kuin yritykset ottavat yhteyttä komission yksiköihin, sovelletaanko niihin ja missä laajuudessa niihin sovelletaan keskittymiä koskevaa yhteisön valvontaa.

Tällä tiedonannolla korvataan edellinen tiedoksi-anto yrityskeskittymien käsitteestä ⁽³⁾.

Tämä tiedonanto käsittelee sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1, 3, 4 ja 5 kohtaa. Erityisesti 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yhteisyritysten käsitteen tulkintaa on täsmennetty komission tiedonannossa, joka koskee kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavien yhteisyritysten käsitettä.

2. Tässä tiedonannossa esitettävät tiedot perustuvat komission kokemuksiin 21 päivänä syyskuuta 1990 voimaantulleen sulautuma-asetuksen soveltamisesta. Komissio noudattaa ja kehittää edelleen tässä tiedonannossa esitettyjä periaatteita käsitellessään yksittäisiä tapauksia.

3. Asetuksen (ETY) N:o 4064/89 johdanto-osan 23 kappaleen mukaan keskittymän käsite on tarkoituksenmukaista määritellä niin, että siihen kuuluvat vain toimet, joiden seurauksena asianomaisten yritysten rakenne muuttuu pysyvästi. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tällainen

⁽¹⁾ EYVL L 395, 30.12.1989, s.1; Oikaistu versio EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

⁽³⁾ EYVL C 385, 31.12.1994, s. 5.

rakenteen muutos tapahtuu, kun kaksi aikaisemmin itsenäistä yritystä sulautuu taikka kun hankitaan määräysvalta koko yrityksestä tai sen osasta.

4. Arvioidessaan, onko jossakin toimenpiteessä kysymys sulautuma-asetuksessa tarkoitettua keskittymisestä, komissio soveltaa enemmän laadullisia kuin määrällisiä perusteita niin, että painopiste on määräysvallan käsitteessä. Arvionnissa otetaan huomioon sekä oikeudelliset että tosiasialliset perusteet. Tästä seuraa, että keskittyminen voi olla joko oikeudellista tai tosiasiallista.
5. Sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa määritellään kaksi keskittymätyyppiä:
 - keskittymät, jotka syntyvät itsenäisten yritysten sulautuessa (a alakohta) ja
 - keskittymät, jotka syntyvät siten, että hankitaan määräysvalta toisissa yrityksissä (b alakohta).

Näitä kahta keskittymätyyppiä tarkastellaan jäljempänä II ja III jaksossa.

II. ITSENÄISTEN YRITYSTEN SULAUTUMINEN

6. Sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisen keskittymän katsotaan syntyvän, jos vähintään kaksi aikaisemmin itsenäistä yritystä sulautuu uudeksi yritykseksi ja lakkaa olemasta erillisinä oikeushenkilöinä. Sulautuma voi syntyä myös siten, että yritys sulautuu vastaanottavaan yritykseen ja menettää näin asemansa erillisenä oikeushenkilönä.
7. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukainen keskittymä voi syntyä myös silloin, kun aikaisemmin itsenäisten yritysten toiminnan yhdistämisen seurauksena perustetaan yksi taloudellinen yksikkö⁽⁴⁾, vaikka oikeudelliselta kannalta tarkasteltuna ei olisikaan kyse sulautumasta. Tällaisesta tapauksesta on kyse etenkin, jos kaksi yritystä tai useampi yritys säilyttää erilliset oikeushenkilöllisyytensä, mutta ne ottavat sopimuksen perusteella käyttöön yhteisen taloushallinnon⁽⁵⁾. Jos tämä

johtaa näiden yritysten tosiasialliseen sulautumiseen yhdeksi yhteiseksi taloudelliseksi yksiköksi, kyseessä on keskittymä. Yhteisen taloudellisen yksikön perustaminen edellyttää välttämättä pysyvän yhteisen taloushallinnon olemassaoloa. Muita huomioon otettavia tekijöitä voivat olla voittojen ja tappioiden jakaminen yhtymän eri yritysten välillä sekä solidaarinen vastuu. Tosiasiallista sulautumista voidaan vahvistaa taloudellisen yksikön muodostavien yritysten ristikkäisillä omistuksilla.

III. MÄÄRÄYSVALLAN HANKKIMINEN

8. Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, että keskittymä syntyy, kun hankitaan määräysvalta toisessa yrityksessä. Yritys voi saada määräysvallan yksin taikka kaksi yritystä tai useampi yritys voivat saada sen yhdessä.

Määräysvallan voi saada myös henkilö, jolla on jo määräysvalta (yksin tai yhdessä muiden kanssa) ainakin yhdessä muussa yrityksessä tai useampi henkilö (joilla on jo määräysvalta toisessa yrityksessä) ja/tai useampi yritys. Tässä yhteydessä ”henkilöllä” tarkoitetaan julkisoikeudellisia⁽⁶⁾ ja yksityisoikeudellisia yhteisöjä sekä luonnollisia henkilöitä.

Sulautuma-asetuksen mukaan ”keskittymän” käsitteellä tarkoitetaan vain määräysvallassa tapahtuvia muutoksia. Ryhmän sisäisten uudelleenjärjestelyjen ei näin ollen katsota muodostavan keskittymää.

Poikkeustilanteissa on mahdollista, että määräysvallan hankkiva yritys ja hankinnan kohteena oleva yritys ovat molemmat valtionyhtiöitä, joiden osakepääoman omistaa sama valtio (tai sama julkisoikeudellinen yhteisö). Tällaisessa tapauksessa sen arvioiminen, onko kyseinen toimenpide katsottava sisäiseksi uudelleenjärjestelyksi, riippuu siitä, olivatko nämä kaksi yritystä aikaisemmin osa samaa taloudellista yksikköä asetuksen (ETY) N:o 4064/89 johdanto-osan 12 kappaleessa tarkoitettulla tavalla. Jos nämä yritykset kuuluivat aiemmin eril-

⁽⁴⁾ Määritettäessä sitä, missä määrin yritykset olivat aikaisemmin itsenäisiä, tarkastellaan sitä, onko yritys toisen yrityksen määräysvallassa. Määräysvallan käsitettä käsitellään yleisemmin jäljempänä 12 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa. Tässä tapauksessa vähemmistöosakkailla katsotaan olevan määräysvalta yrityksessä, jos niillä on äänimäärän enemmistö yhtiökokouksissa tehtävissä merkittävimmissä päätöksissä. Tavallisesti huomioon otettava aika on kolme vuotta.

⁽⁵⁾ Tästä voisi olla kyse etenkin ”Gleichordnungskonzern”-tapausten kohdalla Saksan lainsäädännön mukaan, tiettyjen ”general partnership”-tapausten kohdalla anglosaksisen lainsäädännön mukaan ja tiettyjen ”groupement d'intérêt économique”-tapausten kohdalla Ranskan lainsäädännön mukaan.

⁽⁶⁾ Mukaan lukien myös valtio itse, kuten Belgian valtiota koskevassa asiassa IV/M.157, Air France/Sabena, 5.10.1992, tai muut julkisoikeudelliset yhteisöt kuten Treuhand asiassa IV/M.308, Kali und Salz/MDK/Treuhand, 14.12.1993.

lisiin taloudellisiin yksikköihin, joilla oli itsenäinen päätösvalta, toimenpide on katsottava keskittymiseksi eikä yhtymän sisäiseksi uudelleenjärjestelyksi⁽⁷⁾. On kuitenkin huomattava, että tällaista itsenäistä päätösvaltaa ei yleensä ole, jos yritykset kuuluvat samaan holdingyhtiöön⁽⁸⁾.

9. Jotta voitaisiin arvoida, merkitseekö toimenpide määräysvallan hankkimista yrityksessä, sitä on tarkasteltava sekä oikeudelliselta kannalta että tosiasioiden perusteella. Omistusoikeuksien hankkiminen tai osakkaiden väliset sopimukset ovat tärkeitä tekijöitä, mutta myös muita seikkoja on otettava arvioinnissa huomioon. Myös pelkät taloudelliset suhteet voivat olla ratkaisevia. Poikkeuksellisisa olosuhteissa on näin mahdollista, että taloudellinen riippuvuus aiheuttaa tosiasiallisen määräysvallan syntyminen esimerkiksi, jos erittäin tärkeät pitkän aikavälin jakelusopimukset taikka jakelijoiden tai asiakkaiden, joihin liittyy rakenteellisia yhteyksiä, myöntämät pitkäaikaiset luotot antavat ratkaisevan vaikutusvallan⁽⁹⁾.

Osapuoli voi saada määräysvallan, vaikka se ei olisikaan osapuolten nimenomaisesti ilmaisema tarkoitus⁽¹⁰⁾. Asetuksessa määritellään selkeästi määräysvalta ”mahdollisuudeksi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa”, eikä niinkään tämän vaikutusvallan todelliseksi käyttämiseksi.

10. Yleensä määräysvallan saavat henkilöt tai yritykset, jotka ovat määräysvaltaan oikeuttavien oikeuksien haltijoita tai edunsaajia (3 artiklan 4 kohdan a alakohta). Poikkeustilanteissa on mahdollista, että osake-enemmistön muodollinen haltija ei ole sama henkilö tai yritys, jolla on tosiasiallinen valta käyttää osake-enemmistön suomia oikeuksia. Tällaisesta tapauksesta voi olla kyse esimerkiksi silloin, kun yritys käyttää toista henkilöä tai yritystä hankkiakseen osake-enemmistön ja hyödyntää siihen liittyviä oikeuksia tämän henkilön tai yrityksen kautta, vaikka ei itse olekaan muodollisesti näiden oikeuksien haltija. Tällaisessa tilanteessa määräysvallan saa yritys, joka tosiasiaassa on koko toimenpiteen taustalla ja jolla on itse asiassa määräysvalta hankinnan kohteena olevassa yrityksessä (3 artiklan 4 kohdan b alakohta). Tämän tyyppisen välilli-

sen määräysvallan osoittamiseksi tarvittavaan aineistoon voi kuulua etenkin rahoituslähteitä ja perhesuhteita koskevia tietoja.

11. Määräysvallan hankinnan kohteena voi olla yksi tai useampi yritys, jolla on oikeushenkilöllisyys tai tällaisten oikeushenkilöiden varallisuus tai tietyt varallisuus-erät. Jälkimmäisessä tapauksessa, jota voitaisiin soveltaa tavaramerkkeihin tai lisenssisopimuksiin vaaditaan, että kyseessä olevalla varallisuudella voidaan harjoittaa liiketoimintaa, johon puolestaan voidaan kohdistaa tietty liikevaihto.
12. Määräysvallan hankkiminen yrityksessä voi tapahtua yksin tai yhdessä. Kummassakin tapauksessa määräysvalta määritellään oikeuksiin, sopimuksiin tai muihin seikkoihin perustuvaksi mahdollisuudeksi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä (3 artiklan 3 kohta).

1. Yksinomainen määräysvalta

13. Yksinomainen määräysvalta saadaan tavallisesti oikeudellisesti siten, että yritys hankkii jonkin yhtiön äänimäärän enemmistön. Sillä ei sinänsä ole merkitystä, onko osakkuus 50 prosenttia ja yksi osake koko osakepääomasta⁽¹²⁾ vai 100 prosenttia osakepääomasta⁽¹³⁾. Muiden tekijöiden puuttuessa sellainen hankinta, jonka seurauksena hankkiva osapuoli ei saa äänimäärän enemmistöä, ei tavallisesti johda määräysvaltaan yhtiössä, vaikka se toteutettaisiinkin hankkimalla osake-enemmistö.
14. Yksinomainen määräysvalta voidaan saada myös määrä vähemmistön kautta, joka voi perustua oikeudellisiin ja/tai tosiasiallisiin seikkoihin.

Oikeudellisesti arvioituna tämä on mahdollista, jos vähemmistöosakkuuteen liittyy erityisoikeuksia. Kysymys voi olla etuoikeutetuista osakkeista, joihin kuuluu enemmistö äänistä tai muita oikeuksia, jotka antavat vähemmistöosakkaalle mahdollisuuden päättää hankinnan kohteena olevalle yritykselle strategisesti tärkeistä asioista, kuten valtuuden nimittämää yli puolet hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenistä.

(7) Asia IV/M.097, Péchiney/Usinor, 24.6.1991; asia IV/M.216, CEA Industrie/France Telecom/SGS-Thomson, 22.2.1993.

(8) Katso keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä annetun tiedonannon 55 kohta.

(9) Esimerkiksi asiassa Usinor/Bamesa EHTY:n perustamissopimuksen mukaan tehty komission päätös. Katso myös asia IV/M.258, CCIE/GTE, 25.9.1992, ja asia IV/M.697, Lockheed Martin Corporation/Loral Corporation, 27.3.1996.

(10) Asia IV/M.157, Air France/Sabena, 5.10.1992.

(11) Asia IV/M.286, Zürich/MMI, 2.4.1993.

(12) Asia IV/M.296, Crédit Lyonnais/BFG Bank, 11.1.1993.

(13) Asia IV/M.299, Sarah Lee/BP Food Division, 8.2.1993.

Vähemmistöosakkaalla voi olla myös tosiasiallinen yksinomainen määräysvalta. Tällaisesta tapauksesta on kysymys esimerkiksi silloin, kun on erittäin todennäköistä, että osakas saa enemmistön yhtiökokouksessa, koska muut osuudet ovat hajautuneet laajalle ⁽¹⁴⁾. Tällaisessa tilanteessa on epätodennäköistä, että kaikki pienosakkaat voivat osallistua tai lähettää edustajansa yhtiökokoukseen. Yksittäistapauksessa sen arvioiminen, onko kysymys yksinomaisesta määräysvallasta, perustuu osakkaiden osallistumiseen aikaisempien vuosien yhtiökokouksiin. Jos vähemmistöosakas saa pysyvän enemmistön äänistä yhtiökokouksessa siihen osallistuvien osakkaiden lukumäärän perusteella, tällä vähemmistöosakkaalla katsotaan olevan yksinomainen määräysvalta ⁽¹⁵⁾.

Yksinomaista määräysvaltaa voi käyttää myös vähemmistöosakas, jolla on oikeus päättää yrityksen toimintalinjasta pitkällä aikavälillä.

15. Osakkeiden ostamiseen tai vaihtamiseen oikeuttava mahdollisuus ei sinänsä merkitse yksinomaista määräysvaltaa, ellei tätä mahdollisuutta hyödynnetä lähitulevaisuudessa oikeudellisesti velvoittavien sopimusten perusteella ⁽¹⁶⁾. Mahdollisuuden todennäköinen hyödyntäminen voidaan kuitenkin ottaa huomioon lisätekijänä, joka yhdessä muiden seikkojen kanssa saattaa johtaa siihen, että yksinomaisen määräysvallan katsotaan syntyvän.

16. Yhteisen määräysvallan muuttumista yksinomaiseksi määräysvallaksi pidetään sulautuma-asetuksessa tarkoitettuna keskittymisenä, koska ratkaisevan vaikutusvallan käyttö yksin eroaa olennaisesti ratkaisevan vaikutusvallan käytöstä yhdessä ⁽¹⁷⁾. Samasta syystä toimenpiteen, joka merkitsee saman yrityksen yhden osan ottamista yhteiseen määräysvaltaan ja toisen osan ottamista yksinomaiseen määräysvaltaan, voidaan periaatteessa katsoa merkitsevän kahta erillistä asetuksessa tarkoitettua keskittymää ⁽¹⁸⁾.

17. Sulautuma-asetuksen mukainen määräysvallan käsite voi erota muilla lainsäädännön aloilla sovelletuista määräysvallan käsitteistä. Tällaisia määräysvaltaa koskevia muita käsitteitä voi olla esimerkiksi toiminnan vakauden valvontaa, verotusta, lentoliikennettä ja tiedotusvälineitä koskevista säädöksistä. Lisäksi jäsenvaltiossa sovellettava kansallinen lainsäädäntö voi sisältää erityissääntöjä, jotka koskevat yritysten päätöksentekuelinten rakennetta etenkin työntekijöiden edustajien osalta. Vaikka lainsäädännössä voidaankin joskus antaa määräysvaltaa muille henkilöille kuin osakkaille, sulautuma-asetuksessa tarkoitettua määräysvallan käsitettä sovelletaan ainoastaan niihin vaikutusvallan keinoihin, jotka yleensä kuuluvat yrityksen omistajille. Jos valtio hyödyntää etuoikeuksiaan pelkätään julkisena viran-omaisena yleisen edun suojelemiseksi, eikä osakkaan ominaisuudessa, nämä etuoikeudet eivät merkitse sulautuma-asetuksessa tarkoitettua määräysvallan olemassaoloa, jollei niiden tavoitteena tai vaikutuksena ole saattaa kyseistä valtiota asemaan, jossa sillä on ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimintaan ⁽¹⁹⁾.

”2. Yhteinen määräysvalta

18. Kuten yksinomaisen määräysvallan tapauksessa, yhteisen määräysvallan hankkiminen (mihin sisältyy siirtyminen yksinomaisesta yhteiseen määräysvaltaan) voi olla oikeudellista tai tosiasiallista. Kysymys on yhteisestä määräysvallasta, jos osakkaiden (emoyhtiöiden) on päästävä yksimielisyyteen niiden määräysvallassa olevaa yritystä (yhteisyritystä) koskevista tärkeimmistä päätöksistä.
19. Yhteisen määräysvallan tapauksessa kahdella tai useammalla yrityksellä tai henkilöllä on mahdollisuus käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa toisessa yrityksessä. Ratkaisevalla vaikutusvallalla tarkoitetaan tässä tavallisesti mahdollisuutta estää yritykselle strategisesti tärkeitä asioita koskevat päätökset. Toisin kuin yksinomainen määräysvalta, joka antaa tietyllä osakkaalla valtuuden tehdä yrityksen strategiset päätökset, yhteiselle määräysvallalle on ominaista mahdollisuus lukkiutuneen tilanteen syntymiseen, joka seuraa siitä, että kahdella tai useammalla emoyhtiöllä on valtuus hylätä ehdotetut strategiset päätökset. Näin ollen näiden osakkaiden on päästävä yhteisymmärrykseen yhteisyrityksen toimintalinjaa koskevien päätösten tekemisestä.

⁽¹⁴⁾ Asia IV/M.025, Arjomari/Wiggins Teape, 10.2.1990.

⁽¹⁵⁾ Asia IV/M.343, Société générale de Belgique/Générale de Banque, 3.8.1993.

⁽¹⁶⁾ Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa T-2/93, Air France v. komissio, 19.5.1994 antama tuomio, (Kok. 1994 II, s. 323).

⁽¹⁷⁾ Tätä kysymystä käsitellään keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä annetun komission tiedonannon 30-32 kohdassa.

⁽¹⁸⁾ Asia IV/M.409, ABB/Renault Automation, 9.3.1994.

⁽¹⁹⁾ Asia IV/M.493, Tractebel/Distrigaz, 1.9.1994.

2.1. Päätöksentekoaikaa koskeva yhtäläinen äänioikeus tai nimitysoikeus

20. Yhteisen määräysvallan selkein muoto on tapaus, jossa kaksi emoyhtiötä jakavat äänioikeuden yhteisyrityksessä yhtä suurin osuuksin. Tällaisessa tapauksessa emoyhtiöiden ei ole tarpeen tehdä virallista sopimusta. Jos ne ovat kuitenkin tehneet sopimuksen, se ei saa olla vastoin yhdenvertaisuuden periaatetta emoyhtiöiden välillä eli siinä on määrättävä esimerkiksi, että kummallakin emoyhtiöllä on oikeus yhtä moneen edustajaan johtoelimissä ja että kenelläkään jäsenellä ei ole ratkaisevaa ääntä ⁽²⁰⁾. Yhdenvertaisuus voidaan saavuttaa myös siten, että molemmilla emoyhtiöillä on oikeus nimittää yhtä monta edustajaa yhteisyrityksen päätöksentekoaikoihin.

2.2. Veto-oikeudet

21. Vaikka emoyhtiöillä ei olisikaan yhtäläistä ääni- tai edustusoikeutta hallintoelimissä tai vaikka emoyhtiöitä on useampi kuin kaksi, kysymys voi olla yhteisestä määräysvallasta. Tällaisesta tapauksesta on kysymys, jos vähemmistöosakkailla on ylimääräisiä oikeuksia, jotka antavat niille mahdollisuuden vastustaa yhteisyritykselle strategisesti ratkaisevia päätöksiä ⁽²¹⁾. Tällaiset veto-oikeudet voi olla kirjattu yhteisyrityksen yhtiöjärjestykseen tai ne voi olla vahvistettu emoyhtiöiden välisellä sopimuksella. Veto-oikeudet voivat toimia siten, että tiettyjen päätösten tekemiselle yhtiökokouksessa tai yhtiön hallituksessa asetetaan erityinen päätösvaltaisuutta koskeva vaatimus, jossa edellytetään, että emoyhtiöt ovat edustettuina hallituksessa. On myös mahdollista, että strategisille päätöksille on saatava hyväksyntä tietyltä toimielimeltä kuten hallintoneuvostolta, jossa vähemmistöosakkaat ovat edustettuina ja jossa päätöksenteko edellyttää määränemmistöstä.
22. Näiden veto-oikeuksien on liityttävä yhteisyritykselle strategisesti tärkeitä asioita koskeviin päätöksiin. Niiden on oltava laajempia kuin vähemmistöosakkailla yleensä annetut veto-oikeudet, joilla suojataan yhteisyritykseen sijoituksia tehneiden vähemmistöosakkaiden taloudellisia etuja. Vähemmistöosakkaiden oikeuksien tavanomainen suojelu

liittyy yhteisyrityksen olemusta koskeviin päätöksiin, kuten esimerkiksi yhtiöjärjestyksen muuttamista, pääoman korottamista tai alentamista tai selvitystilaa koskeviin päätöksiin. Tästä syystä esimerkiksi sellainen veto-oikeus, jolla voidaan estää yhteisyrityksen myyminen tai purkaminen, ei anna kyseessä olevalle vähemmistöosakkaalle yhteistä määräysvaltaa ⁽²²⁾.

23. Sen sijaan veto-oikeudet, jotka johtavat yhteiseen määräysvalttaan, koskevat yleensä päätöksiä tai kysymyksiä, jotka liittyvät talousarvioon, liiketoimintasuunnitelmaan, suuriin investointeihin tai ylempään johdon nimittämiseen. Yhteinen määräysvalta ei kuitenkaan aina edellytä sitä, että sillä, joka on saanut määräysvallan, on ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen päivittäiseen toimintaan. Ratkaisevaa on, että veto-oikeudet riittävät siihen, että emoyhtiöillä on mahdollisuus käyttää tällaista vaikutusvaltaa yhteisyritykselle strategisesti tärkeitä asioita koskevissa päätöksissä. Ei ole myöskään tarpeen osoittaa, että yhteisen määräysvallan haltuunottaja todella käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaansa yhteisyrityksessä. Mahdollisuus tämän vaikutusvallan käyttöön ja näin ollen pelkkä veto-oikeuden voimassaolo riittää.

24. Jotta saatu määräysvalta katsottaisiin yhteiseksi määräysvallaksi ei ole välttämättä tarpeen, että vähemmistöosakkaalla on kaikki edellä mainitut veto-oikeudet. Jo joidenkin veto-oikeuksien tai jopa yhden veto-oikeuden olemassaolo voi riittää. Onko tällaisesta tapauksesta kysymys, riippuu veto-oikeuden täsmällisestä sisällöstä ja myös tämän oikeuden merkityksestä yhteisyrityksen harjoittamalle toiminnalle.

Johdon nimittäminen ja talousarvion laatiminen

25. Yleensä merkittävimmät veto-oikeudet ovat johdon nimittämistä ja talousarvion laatimista koskevat oikeudet. Valtuus osallistua johdon rakennetta koskeviin päätöksiin antaa haltijalleen mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksen liiketoiminnan suunnittelussa. Sama koskee talousarvioon liittyviä päätöksiä, sillä talousarviolla määrätään täsmälliset puitteet yhteisyrityksen toiminnalle ja erityisesti niille investoinneille, joita se voi tehdä.

Liiketoimintasuunnitelma

26. Liiketoimintasuunnitelmassa esitetään yleensä yksityiskohtaisesti yhtiön tavoitteet ja toimenpiteet ase-

⁽²⁰⁾ Asia IV/M.272, Matra/CAP Gemini Sogeti, 17.3.1993.

⁽²¹⁾ Asia T-2/93, Air France v. komissio (ibid). Asia IV/M.010, Conagra/Idea, 3.5.1991.

⁽²²⁾ Asia IV/M.062, Eridania/ISI, 30.7.1991.

tettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Liiketoimintasuunnitelmaa koskeva veto-oikeus voi täyttää yhteiselle määräysvallalle asetetut vaatimukset, vaikka mitään muita veto-oikeuksia ei olisikaan. Sen sijaan, jos liiketoiminta-suunnitelma sisältää vain yleisiä selvityksiä yhteisyrityksen tavoitteista, veto-oikeuden voimassaolo on vain yksi yhteistä määräysvaltaa koskeva yleinen arviointiperuste, muttei sellaisenaan riitä synnyttämään yhteistä määräysvaltaa.

Investoinnit

27. Jos veto-oikeus koskee investointeja, tämän oikeuden merkittävyys riippuu ensinnäkin emoyhtiöiden hyväksyntää edellyttävien investointien tasosta ja toiseksi siitä, miten merkittävä tekijä investoinnit ovat niillä markkinoilla, joilla yritys toimii. Jos emoyhtiön hyväksyntää edellyttävien investointien taso ensiksi mainitussa tapauksessa on erittäin korkea, veto-oikeus voi muistuttaa enemmän tavallista vähemmistöosakkaan etujen suojelua kuin oikeutta, joka antaa valtuuden yhteispäätösten tekoon yhteisyrityksen toimintalinjaa koskevissa asioissa. Toiseksi mainitussa tapauksessa yrityksen investointipolitiikka muodostaa tavallisesti tärkeän lähtökohdan arvioitaessa yhteisen määräysvallan olemassaoloa. On kuitenkin mahdollista, että joillakin markkinoilla investoinnit eivät muodosta merkittävää osuutta yrityksen markkinakäyttäytymisestä.

Markkinakohtaiset oikeudet

28. Edellä mainittujen tavallisten veto-oikeuksien lisäksi esiintyy joitakin muita sellaisiin erityispäätöksiin liittyviä veto-oikeuksia, jotka ovat tärkeitä niillä markkinoilla, joilla yhteisyritys toimii. Tästä esimerkkinä voidaan mainita päätös, joka koskee yhteisyrityksen hyödyntämää teknologiaa, kun kyseinen teknologia on yrityksen toiminnassa ratkaisevassa asemassa. Toinen esimerkki liittyy markkinoihin, joille on ominaista tuotteiden eriyttäminen ja korkea innovaatioaste. Tällaisilla markkinoilla veto-oikeus päätöksissä, jotka koskevat yhteisyrityksen suunnittelemissa uusissa tuotantolinjoissa, on merkittävä seikka tutkittaessa, onko kyseessä yhteisen määräysvallan käyttäminen.

Yleinen yhteys

29. Jotta voitaisiin arvioida veto-oikeuksien suhteellista merkitystä, silloin kun niitä on useampia, veto-oikeuksia ei saa arvioida erillisinä veto-oikeuksina. Sitä vastoin yhteisen määräysvallan olemassaolon määrittäminen perustuu näiden oikeuksien arvioimiseen kokonaisuutena. Sellaisen veto-oikeuden, joka ei liity yrityksen toimintalinjaan tai sen strategiaan, talousarvioon tai liiketoimintasuunnitelmaan, ei kuitenkaan voida katsoa antavan haltijalleen yhteistä määräysvaltaa ⁽²³⁾.

2.3. Äänioikeuksien yhteinen käyttö

30. Vaikka erityisiä veto-oikeuksia ei olisi, kaksi tai useampi jostakin toisesta yrityksestä vähemmistöosuuden hankkivaa yritystä voi saada yhteisen määräysvallan. Tällaisesta tapauksesta voi olla kysymys, jos vähemmistöosuudet voivat yhdessä tarjota mahdollisuuden määräysvaltaan hankinnan kohteena olevassa yrityksessä. Tämä merkitsee sitä, että vähemmistöosakkailla on yhteensä äänimäärän enemmistö ja että ne käyttävät yhdessä äänioikeuksiaan. Tämä voi perustua oikeudellisesti velvoittavaan sopimukseen tai se voidaan osoittaa tosiseikkojen perusteella.
31. Oikeudellinen keino äänioikeuden yhteisen käytön varmistamiseksi voi olla holding-yhtiö, jolle vähemmistöosakkaat luovuttavat oikeutensa, tai sopimus, jonka perusteella vähemmistöosakkaat sitoutuvat toimimaan yhteistyössä (yhteistyö-sopimus).
32. Erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa yhteistoiminta voi perustua tosiasiallisiin olosuhteisiin, jos vähemmistöosakkailla on niin merkittävä yhteinen intressi, että se estää niitä toimimasta toisiaan vastaan, kun ne käyttävät yhteisyritystä koskevia oikeuksiaan.
33. Vähemmistöosakkuuksia hankittaessa vähemmistöosakkaiden väliset aikaisemmat yhteydet tai yhteinen toiminta osakkuuksien hankinnassa voi merkitä tällaista yhteistä intressiä.
34. Uuden yhteisyrityksen perustamisen yhteydessä on todennäköisempää kuin hankittaessa vähemmistöosakkuuksia jo toimivasta yrityksestä, että emoyhtiöt noudattavat tarkoituksellisesti yhteistä toiminta-

⁽²³⁾ Asia IV/M.295, SITA-RPC/SCORI, 19.3.1993.

talinja. Tämä pitää paikkansa etenkin, jos kunkin emoyhtiön osallistuminen yhteisyritykseen on elintärkeää sen toiminnalle (esim. erityisteknologia, paikallinen tieto-taito tai jakelusopimukset). Tällaisissa olosuhteissa voi olla mahdollista, että emoyhtiöt johtavat yhteisyritystä tiiviissä yhteistyössä ja tekevät strategiset päätökset yhteisymmärryksessä, vaikka veto-oikeuksista ei olisi nimenomaisesti sovittu. Mitä enemmän tällaisessa yhteis-yrityksessä on emoyhtiöitä, sitä epätodennäköisempää on tällaisen tilanteen syntyminen.

35. Edellä kuvailtujen kaltaisten merkittävien yhteisten intressien puuttuessa, mahdollisuus vähemmistö-osakkaiden vaihtuvien yhteenliittymien syntymiseen sulkee pois tavallisesti olettamuksen yhteisestä määräysvallasta. Jos päätöksenteko-menettelyyn ei liity pysyvää enemmistöä ja jos enemmistö voi kussakin tilanteessa muodostua mistä tahansa mahdollisesta vähemmistöosakkaiden yhdistelmästä, ei voida olettaa, että yritys on vähemmistö-osakkaiden yhteisessä määräysvallassa. Tässä yhteydessä ei katsota riittävän, että kahden tai useamman sellaisen osapuolen, joilla on yhtä suuri osuus yrityksen pääomasta, välillä on tehty sopimuksia, jotka antavat niille samanlaiset oikeudet ja valtuudet. Esimerkiksi sellaisessa yrityksessä, joka koostuu kolmesta osakkaasta, jolla kullakin on kolmannes osakepääomasta ja joista kukin valitsee kolmanneksen hallituksen jäsenistä, osakkailla ei ole yhteistä määräysvaltaa yrityksessä, koska päätökset on tehtävä yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Sama pitää paikkansa myös monimutkaisemman hallintorakenteen osalta esimerkiksi yrityksessä, jossa yrityksen pääoma jakautuu tasan kolmen osakkaan kesken ja jonka hallitus koostuu 12 jäsenestä siten, että osakkaat A, B ja C valitsevat kukin erikseen kaksi jäsentä hallitukseen ja osakkaat yhdessä kaksi jäsentä. Näin valitut kahdeksan jäsentä valitsevat yhdessä loput neljä jäsentä. Tällaisessa tapauksessa osakkailla ei ole yhteistä määräysvaltaa eikä siis sulautuma-asetuksessa tarkoitettua määräysvaltaa.

2.4. Muita yhteiseen määräysvalttaan liittyviä näkökohtia

36. Yhteisestä määräysvallasta voi olla kyse myös silloin, kun yhdellä emoyhtiöistä on erityistuntemusta ja -kokemusta yhteisyrityksen toimialasta. Tällaisessa tapauksessa toisella emoyhtiöllä voi olla vaatimaton tai jopa mitätön osuus yhteisyrityksen tavanomaisen toiminnan johtamisessa. Sen osallis-

tuminen yhteisyritykseen perustuu tällöin rahoitukseen, pitkän aikavälin strategiaan, tuotekuvaan tai toimintalinjoihin liittyviin näkökohtiin. Tällä emoyhtiöllä on kuitenkin aina oltava todellinen mahdollisuus vastustaa toisen emoyhtiön tekemiä päätöksiä, sillä muutoin kysymys on yksinomaisesta määräysvallasta.

37. Yhteistä määräysvaltaa ei voi esiintyä, jos ratkaiseva äänivalta on vain yhdellä emoyhtiöllä. Yhteinen määräysvalta on kuitenkin mahdollinen, jos tällaista ratkaisevaa äänivaltaa voi käyttää ainoastaan pitkän sovittelumenettelyn ja useiden välitysyriytysten jälkeen tai jos se koskee vain hyvin rajattua alaa ⁽²⁴⁾.

2.5. Rajatun ajan kestävä yhteinen määräysvalta

38. Jos toimenpide aiheuttaa sen, että toiminnan käynnistysvaiheen ajaksi ⁽²⁵⁾ syntyy yhteinen määräysvalta, mutta oikeudellisesti velvoittavien sopimusten olemassaolo osoittaa, että tämä yhteinen määräysvalta korvataan yhden osakkaan yksinomaisella määräysvallalla, koko toimenpidettä on tavallisesti pidettävä yrityksen hankkimisena yksinomaiseen määräysvalttaan.

3. Veto-oikeuteen perustuva yhden osakkaan määräysvalta

39. Poikkeuksellisissa tilanteissa on mahdollista, että ainoastaan yhdellä osakkaalla on mahdollisuus veto-oikeuttaan käyttämällä estää yrityksen strategiset päätökset, mutta että tällä osakkaalla ei ole valtuuksia yksinään tehdä tällaisia päätöksiä. Tällainen tilanne on mahdollinen, jos yhdellä osakkaalla on 50 prosenttia yrityksen pääomasta ja loput 50 prosenttia on kahden tai useamman vähemmistöosakkaan hallussa tai jos strategisten päätösten tekemisen edellyttämälle päätösvaltaisuu- delle on asetettu vaatimus, jonka perusteella veto-oikeus on käytännössä ainoastaan yhdellä vähemmistöosakkaalla ⁽²⁶⁾. Tällaisissa olosuhteissa yhdellä osakkaalla on tosiasiaa samantasoinen vaikutusvalta kuin yhteistä määräysvaltaa käyttävillä

⁽²⁴⁾ Asia IV/M.425, British Telecom/Banco Santander, 28.3.1994.

⁽²⁵⁾ Tämä käynnistysvaihe ei saa ylittää kolmea vuotta. Asia IV/M.425, British Telecom/Banco Santander, 28.3.1994.

⁽²⁶⁾ Asia IV/M.258, CCIE/GTE, 25.9.1992, jossa yhdellä osakkaalla olevia veto-oikeuksia sai käyttää ainoastaan kyseisen osakkaan nimeämä hallituksen jäsen.

useilla osakkailla on yleensä yhdessä, eli toimivalta estää strategisten päätösten tekeminen. Tällaisella osakkaalla ei kuitenkaan ole sellaista vaikutusvaltaa, joka yleensä liittyy yksinomaiseen määräysvaltaan yrityksessä, eli toimivaltaa strategisten päätösten tekemiseen. Koska tämä osakas voi aiheuttaa samanlaisen lukkiutuneen tilanteen kuin tavallisissa yhteisen määräysvallan tapauksissa, osakas saa ratkaisevan vaikutusvallan ja näin ollen sulautuma-asetuksessa tarkoitetun määräysvallan ⁽²⁷⁾.

4. Määräysvallan rakenteen muutokset

40. Toimenpide on myös katsottava keskittymiseksi, jos se johtaa muutoksiin määräysvallan rakenteessa. Tällaiseksi tilanteeksi katsotaan siirtyminen yhteisestä määräysvallasta yksinomaiseen määräysvaltaan sekä yhteistä määräysvaltaa käyttävien osakkaiden määrän lisääntyminen. Periaatteita sen määrittämiseksi, katsotaanko tällaisissa olosuhteissa kysymyksen olevan keskittymästä, esitetään yksityiskohtaisesti komission tiedonannossa keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä ⁽²⁸⁾.

IV. POIKKEUKSET

41. Asetuksen 3 artiklan 5 kohdassa määritellään kolme erityistapausta, joissa määräysvaltaan oikeuttavan osuuden saamista ei katsota sulautuma-asetuksessa tarkoitetuksi keskittymiseksi.
42. Keskittymän ei katsota syntyvän, jos luottolaitoksilla tai muilla rahoituslaitoksilla taikka vakuutusyhtiöillä, joiden tavanomaiseen toimintaan kuuluvat arvopaperitoimet ja arvopaperikauppa niiden omaan tai muiden lukuun, on väliaikaisesti yrityksen arvopapereita (3 artiklan 5 kohdan a alakohta). Jotta tätä poikkeusta voidaan soveltaa, seuraavien edellytysten on täyttyttävä:
- Arvopaperit hankkivan yrityksen on oltava luottolaitos tai muu rahoituslaitos taikka vakuutusyhtiö, jonka tavanomaiseen toimintaan kuuluvat kyseiset arvopaperitoimet ja arvopaperikauppa.
 - Arvopaperit on hankittava edelleenmyyntiä varten.

— Arvopaperit hankkiva yritys ei saa käyttää niihin liittyvää äänioikeutta päättääkseen yritykselle strategisesti tärkeitä asioista tai se saa käyttää tätä äänioikeutta ainoastaan valmistelukseen yrityksen tai sen osan, yrityksen kaikkien tai joidenkin varojen taikka kyseisten arvopapereiden tai niiden osan myyntiä.

— Arvopaperit hankkivan yrityksen on realisoitava osuutensa vuoden kuluessa arvopapereiden hankkimisesta, sen on siis yhden vuoden määräajan kuluessa varmistettava, että sen hallussa on enää enintään sellainen osuus, joka ei oikeuta määräysvaltaan. Komissio voi pyynnöstä pidentää tätä vuoden pituista määräaika, jos arvopaperit saanut yritys voi osoittaa, että realisointi ei ollut kohtuudella mahdollista määräajan kuluessa.

43. Toimenpide ei aiheuta muutosta määräysvallan rakenteeseen eikä sitä näin ollen pidetä asetuksessa tarkoitettuna keskittymisenä, jos määräysvalta siirtyy toimitsijalle yrityksen selvitystilaa, purkautumista, maksukyvyttömyyttä, maksujen lakkauttamista, akordia tai vastaavaa menettelyä koskevan jäsenvaltion lain mukaisesti (3 artikla 5 kohdan b alakohta).

44. Keskittymän ei myöskään katsota syntyvän, jos neljännessä neuvoston direktiivissä N:o 78/660/ETY ⁽²⁹⁾ tarkoitettu hallintayhtiö saa määräysvallan yrityksessä edellyttäen, että äänioikeutta käytetään vain näiden sijoitusten täyden arvon säilyttämiseksi eikä määräämään suoraan tai välillisesti yritysten kilpailukäyttäytymisestä.

45. Asetuksen 3 artiklan 5 kohdan poikkeusten osalta voidaan kysyä, katsotaanko pelastustoimenpiteet sulautuma-asetuksessa tarkoitetuksi keskittymiseksi. Yleensä tällaiseen toimenpiteeseen sisältyy velkojen siirtäminen uuteen yritykseen, jonka kautta pankkisyndikaatti voi ottaa yhteisen määräysvallan tällaisessa yrityksessä. Jos tällainen toimenpide täyttää edellä kuvaillut yhteiselle määräysvallalle asetetut edellytykset, toimenpidettä pide-

⁽²⁷⁾ Koska tämä osakas saa ainoana määräysvallan, sulautuma-asetuksen mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan sitä.

⁽²⁸⁾ Tiedonannon 30—48 kohta.

⁽²⁹⁾ EYVL L 222, 14.8.1978, s. 11, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla. Tämän direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa määritellään hallintayhtiöt ”yhtiöiksi, joiden ainoana tarkoituksena on hankkia osuuksia muista yrityksistä, hoitaa tällaisia osuuksia ja saada ne tuottamaan voittoa osallistumatta itse välittömästi tai välillisesti näiden yritysten johtamiseen muuten kuin osakkeenomistajille tai jäsenelle kuuluvia oikeuksia käyttämällä”.

tään yleensä keskittymisenä⁽³⁰⁾. Vaikka pankkien päätarkoituksena olisikin hankinnan kohteena olevan yrityksen rahoituksen tervehdyttäminen yrityksen myöhemmin tapahtuvaa edelleenmyyntiä varten, asetuksen 3 artiklan 5 kohdan b alakohdan poikkeusta ei yleensä voida soveltaa tällaisiin toimenpiteisiin. Tämä johtuu siitä, että uudelleenjärjestelysuunnitelma velvoittaa yleensä määräysvaltaa käyttävät pankit päättämään pelastustoimenpiteen kohteena olevalle yritykselle strategisesti tärkeistä asioista. Ei ole myöskään realistista odottaa, että taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys voitaisiin yleensä muuttaa uudeksi taloudellisesti elinkelpoiseksi yksiköksi ja myydä se sallitun yhden vuoden

määräajan aikana. Lisäksi tämän tavoitteen saavuttamiseen tarvittavan ajan pituus voi osoittautua niin vaikeasti määriteltäväksi, että voi olla vaikeaa myöntää lisäaikaa osakkuuden realisoinnille.

V. LOPPUHUOMAUTUS

46. Komission tässä tiedonannossa esittämä tulkinta 3 artiklasta ei rajoita Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mahdollisesti antamia asiaa koskevia tulkintoja.

⁽³⁰⁾ Asia IV/M.116, Kelt/American Express, 28.8.1991.

KOMISSION TIEDONANTO

keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen N:o 4064/89 mukaan

(98/C 66/03)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

I. JOHDANTO**II. KESKITTYMÄÄN OSALLISTUVIEN YRITYSTEN KÄSITE****III. KESKITTYMÄÄN OSALLISTUVIEN YRITYSTEN TUNNISTAMINEN ERI KESKITTYMÄMUODOISSA**

1. Sulautumat
2. Yksinomaisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä
 - 2.1. Yksinomaisen määräysvallan hankkiminen koko yrityksessä
 - 2.2. Yksinomaisen määräysvallan hankkiminen yrityksen osassa
 - 2.3. Yksinomaisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä hankinnan kohteena olevan yrityksen supistamisen tai laajentamisen jälkeen
 - 2.4. Yksinomaisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä ryhmään kuuluvan tytäryhtiön välityksellä
3. Yhteisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä
 - 3.1. Yhteisen määräysvallan hankkiminen uudessa yrityksessä
 - 3.2. Yhteisen määräysvallan hankkiminen aiemmin perustetussa yrityksessä
 - 3.3. Yhteisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä, kun tavoitteena on varallisuuden välitön jakaminen
4. Määräysvallan hankkiminen yrityksessä yhteisyrityksen avulla
5. Yhteisen määräysvallan muuttuminen yksinomaiseksi määräysvallaksi
6. Yhteisessä määräysvallassa olevan aiemmin perustetun yhteisyrityksen osakkuussuhteiden muuttaminen
 - 6.1. Osakkaiden määrän väheneminen, joka aiheuttaa siirtymisen yhteisestä määräysvallasta yksinomaiseen määräysvaltaan
 - 6.2. Osakkaiden määrän väheneminen, joka ei aiheuta siirtymistä yhteisestä määräysvallasta yksinomaiseen määräysvaltaan
 - 6.3. Muut osakkuussuhteiden muutokset
7. Keskittymien ja yritysten purkaminen
8. Varallisuuserien vaihdot
9. Yksityishenkilöiden hankkima määräysvalta yrityksessä
10. Yrityksen myyminen toimivalle johdolle (management buy-out)
11. Valtion omistaman yrityksen hankkima määräysvalta yrityksessä

I. JOHDANTO

1. Tiedonannon tarkoituksena on selventää komission tulkintaa yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen N:o 4064/89 ⁽¹⁾, jäljempänä ”sulautuma-asetus”, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 1310/97 ⁽²⁾, 1 ja 5 artiklan mukaisesta keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä ja helpottaa keskittymään osallistuvien yritysten tunnistamista komission käsittelemissä asioissa yleisimmin esiintuneissa tilanteissa. Komissio soveltaa tässä tiedonannossa esitettyjä periaatteita käsitellessään yksittäisiä tapauksia ja kehittää niitä edelleen.

Tällä tiedonannolla korvataan edellinen tiedonanto osallistuvien yritysten käsitteestä ⁽³⁾.

2. Sulautuma-asetusta sovelletaan sen 1 artiklan mukaan ainoastaan sellaisiin toimiin, jotka täyttävät samanaikaisesti kaksi edellytystä. Ensimmäinen edellytys on, että useamman yrityksen on osallistuttava sulautuma-asetuksen 3 artiklan mukaiseen yrityskeskittymään tai yhden tai useamman yrityksen on saatava kyseisen toimen kautta täydellinen tai osittainen määräysvalta muussa yrityksessä tai sen osassa. Toinen edellytys on, että näiden yritysten liikevaihtojen on oltava vähintään 1 artiklassa määriteltyjen raja-arvojen suuruisia.
3. Komission toimivallan määrittämisen kannalta on olennaista, että keskittymään osallistuvat yritykset ovat aktiivisia osapuolia toimissa, joissa ne sulautuvat, hankkivat yrityksen määräysvaltaansa tai tulevat toisen yrityksen määräysvallan alaisiksi; lisäksi niiden yhteenlaskettu liikevaihto on ratkaiseva, kun arvoidaan, ylittyvätkö raja-arvot.
4. Tulkinta, jonka komissio antaa 1 ja 5 artiklan mukaisesta keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä, ei rajoita tämän käsitteen mahdollista tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa tai Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

II. KESKITTYMÄÄN OSALLISTUVIEN YRITYSTEN KÄSITE

5. Keskittymään osallistuva yritys on yritys, joka osallistuu välittömästi yritysten sulautumiseen tai määräysvallan hankkimiseen. Sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Keskittymän katsotaan syntyvän, jos:

- a) — kaksi yritystä tai useampi yritys, jotka ovat aikaisemmin olleet itsenäisiä, sulautuu; taikka
 - b) — yksi tai useampi henkilö, jolla jo on määräysvalta ainakin yhdessä yrityksessä tai
- yksi tai useampi yritys

saa ostamalla osakkeita tai osuuksia taikka varoja, sopimuksella tai muulla tavoin suoran tai välillisen määräysvallan, joka koskee yhtä tai useampaa yritystä kokonaisuudessaan tai jotakin sen osaa.”

6. Sulautumisessa keskittymään osallistuvia yrityksiä ovat yritykset, jotka sulautuvat.
7. Muissa tapauksissa keskittymään osallistuvat yritykset määräytyvät määräysvallan hankkimisen perusteella. Määräysvallan voi hankkia yksi tai useampi yritys, joka hankkii yrityksessä yksinomaisen määräysvallan tai yhteisen määräysvallan. Hankinnan kohteena voi olla yksi tai useampi yritys kokonaisuudessaan tai yrityksen osa, kun keskittymäjärjestely koskee ainoastaan tytäryhtiötä tai osaa yrityksen varallisuudesta. Pääsääntönä on, että jokainen näistä yrityksistä on asetuksessa tarkoitettu keskittymään osallistuva yritys. Eräiden keskittymäjärjestelyiden erityispiirteiden vuoksi on kuitenkin tarpeen selvittää tätä periaatetta tarkemmin, kuten jäljempänä esitetty mahdollisten toimintamuotojen analyysi osoittaa.
8. Niissä keskittymäjärjestelyissä, joissa ei ole kyse sulautumisesta tai yhteisyrityksen perustamisesta, vaan joissa yritys hankkii aiemmin perustetun yrityksen tai yrityksen osan, myyjää ei pidetä keskittymään osallistuvana yrityksenä, vaikka myyjällä on tärkeä osa järjestelyä toteutettaessa. Vaikka järjestelyä ei voi toteuttaa ilman myyjän suostumusta, myyjän yhteys yritykseen katkeaa heti, kun järjestely on saatettu loppuun ja kun määräysvalta on siirtynyt. Toisaalta, jos myyjälle jää yhteinen määräysvalta hankkivien yritysten tai hankkivan

⁽¹⁾ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1. Oikaisu: EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

⁽³⁾ EYVL C 385, 31.12.1994, s. 12.

yrittäjien kanssa, myyjää pidetään keskittymään osallistuvana yrityksenä.

9. Kun tiettyyn keskittymäjärjestelyyn osallistuvat yritykset on tunnustettu, niiden liikevaihdot on laskettava asetuksen 5 artiklassa esitettyjen sääntöjen mukaisesti komission toimivallan selvittämiseksi ⁽⁴⁾. Kyseisen artiklan mukaan koko ryhmän liikevaihto on otettava laskelmassa huomioon, jos keskittymään osallistuva yritys kuuluu ryhmään. Sulautuma-asetuksen 1 artiklan mukainen keskittymään osallistuvien yritysten liikevaihto on siten kaikkien niiden ryhmien liikevaihto, joihin kyseiset yritykset kuuluvat.
10. Sama pätee yrityskeskittymän vaikutusten arviointiin markkinoilla. Asetuksen 2 artiklan säännös, jonka mukaan komission on otettava huomioon keskittymään osallistuvien yritysten asema markkinoilla ja niiden taloudellinen ja rahoituksellinen vahvuus, koskee yhtä lailla ryhmiä, joihin nämä yritykset kuuluvat.
11. Sulautuma-asetuksen 1 ja 5 artiklan mukaista keskittymään osallistuvien yritysten käsitettä ei pidä sekoittaa muihin tässä asetuksessa ja yrityskeskittymien valvonnasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 säädetyistä ilmoituksista, määräajoista ja kuulemisista 1 päivänä maaliskuuta 1998 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 447/98 ⁽⁵⁾, jäljempänä soveltamista koskeva asetus, käytettäviin käsitteisiin, joilla viitataan menettelyyn eri tavoin liittyviin yrityksiin. Näitä ovat ilmoituksen tekevät osapuolet, keskittymän muut osapuolet, kolmannet ja ne osapuolet, joille komissio aikoo määrätä päätöksellä sakkoa tai uhkasakkoja. Soveltamista koskevan asetuksen III luku sisältää näiden yritysten määritelmät, velvoitteet ja oikeudet.

III. KESKITTYMÄÄN OSALLISTUVIEN YRITYSTEN TUNNISTAMINEN ERI KESKITTYMÄMUODOISSA

1. Sulautumat

12. Sulautumisessa aiemmin itsenäiset yritykset liittyvät yhteen muodostaen uuden yrityksen tai yritykset

jäävät erillisiksi oikeushenkilöiksi muodostaen kuitenkin yhden ainoan taloudellisen yksikön. Kuten aiemmin on todettu, sekä vastaanottavat että sulautuvat yritykset ovat keskittymään osallistuvia yrityksiä.

2. Yksinomaisten määräysvallan hankkiminen yrityksessä

2.1. Yksinomaisten määräysvallan hankkiminen koko yrityksessä

13. Koko yhtiön hankkiminen yksinomaiseen määräysvaltaan on yksinkertaisin tapa toteuttaa yrityksen määräysvallan hankinta; keskittymään osallistuvat yritykset ovat tällöin määräysvallan hankkiva yritys ja hankinnan kohteena oleva yritys.

2.2. Yksinomaisten määräysvallan hankkiminen yrityksen osassa

14. Asetuksen 5 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan, jos keskittämisen järjestelyssä on kyse yhden tai useamman yrityksen osien hankkimisesta, myyjän osalta otetaan huomioon ainoastaan hankittuihin osiin liittyvä liikevaihto. Yrityksen "osalla" tarkoitetaan tässä yhtä tai useampaa erillistä oikeushenkilöä (kuten tytäryhtiötä) tai myyjän sisäiseen rakenteelliseen jaotteluun perustuvaa yrityksen osaa (esimerkiksi osastoa tai yksikköä) tai erityisiä jo sinänsä liiketoiminnan kohteeksi käyviä varallisuuseriä (erityisesti tavaramerkkejä ja lisenssejä), joihin tietty liikevaihto on selkeästi kohdistettavissa. Näissä tapauksissa keskittymään osallistuvat yritykset ovat hankkiva yritys ja hankinnan kohteena olevan yrityksen hankittu osa tai osat.
15. Asetuksen 5 artiklan 2 kohdan toinen alakohta sisältää erityissäännöksen hajautetuista keskittymäjärjestelyistä ja porrastetuista toimista: kahta tai useampaa saman ostajan ja myyjän välillä kahden vuoden kuluessa toteutettua yrityksen osien hankintaa pidetään yhtenä ja samana keskittymänä, jonka katsotaan syntyneen sinä päivänä, jona viimeinen osa on hankittu. Näissä tapauksissa keskittymään osallistuvat yritykset ovat toisaalta hankkiva yritys ja toisaalta ne hankinnan kohteena olevan yrityksen osat yhdessä, joita hankinta koskee.

2.3. Yksinomaisten määräysvallan hankkiminen yrityksessä hankinnan kohteena olevan yrityksen supistamisen tai laajentamisen jälkeen

16. Keskittymään osallistuvat yritykset ovat hankkiva yritys ja hankinnan kohteena oleva yritys (tai yritykset) siinä muodossa, jossa ne ovat hetkellä, jona toimi toteutetaan.

⁽⁴⁾ Asetuksen 5 artiklan mukaiset liikevaihdon laskemista koskevat säännöt on selvitetty yksityiskohtaisesti liikevaihdon laskemista koskevassa komission tiedonannossa.

⁽⁵⁾ EYVL 61, 2.3.1998, s. 1.

17. Komissio ottaa arvioinnissa lähtökohtaisesti huomioon keskittymään osallistuvien yritysten muodon sillä hetkellä, jona alkaa asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukainen ilmoitusvelvollisuus, eli hetkellä, jolloin sopimus allekirjoitetaan, julkinen ostotarjous julkaistaan tai määräysvallan luova omistusosuus otetaan haltuun. Jos hankinnan kohteena oleva yritys on irrottanut yrityskokonaisuudesta yksikön tai lopettanut osan liiketoiminnastaan ennen ilmoitusvelvollisuuden alkamispäivää tai jos yksikön irrottaminen tai liiketoiminnan lopettaminen on järjestelyn edellytyksenä⁽⁶⁾, ei kyseisen irrotetun yksikön tai lopetetun liiketoiminnan myyntiä oteta huomioon liikevaihtoa laskettaessa. Jos taas hankinnan kohteena oleva yritys on hankkinut yksikön ennen kuin ilmoitusvelvollisuus on syntynyt, sen myynti on sitä vastoin sisällytettävä liikevaihtoon⁽⁷⁾.

2.4. *Yksinomaisten määräysvallan hankkiminen yrityksessä ryhmään kuuluvan tytäryhtiön välityksellä*

18. Jos ryhmä ottaa yhtiön määräysvaltaansa tytäryhtiönsä välityksellä, liikevaihtoa laskettaessa keskittymään osallistuvina yrityksinä pidetään hankinnan kohteena olevaa yritystä ja hankkivaa tytäryhtiötä. Ilmoituksen voi silti tehdä joko tytäryhtiö tai emoyhtiö.
19. Kaikki ryhmään kuuluvat yritykset (kuten emoyhtiöt ja tytäryhtiöt) muodostavat yhden ainoan taloudellisen yksikön, ja tästä syystä ryhmässä on katsottava olevan ainoastaan yksi keskittymään osallistuva yritys. Tytäryhtiötä ja emoyhtiötä ei siten voi pitää erillisinä keskittymään osallistuvina yrityksinä sen varmistamiseksi, että raja-arvot ylittisivät (jos esimerkiksi hankinnan kohteena olevan yrityksen yhteisön alueelta kertyvä liikevaihto ei ylitä 250 miljoonan euron raja-arvoa) tai että raja-arvot alittuisivat (jos esimerkiksi ryhmä koostuu

kahdesta yrityksestä, joiden kummankin yhteisön alueelta kertyvä liikevaihto on alle 250 miljoonaa eura).

20. Vaikka ryhmässä ei voi olla useampia kuin yksi keskittymään osallistuva yritys, asetuksen 5 artiklan 4 kohdassa säädetään, että raja-arvoja laskettaessa on otettava huomioon koko sen ryhmän liikevaihto, johon keskittymään osallistuva yritys kuuluu⁽⁸⁾.

3. **Yhteisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä**

3.1. *Yhteisen määräysvallan hankkiminen uudessa yrityksessä*

21. Jos hankinnan kohteena on vasta perustettu yhtiö, keskittymään osallistuvina yrityksinä pidetään niitä yrityksiä, jotka hankkivat määräysvallan uudessa yhteis-yrityksessä. (Perustettavaa yhteisyritystä ei voida pitää keskittymään osallistuvana yrityksenä, koska sitä ei ole vielä olemassa eikä sillä vielä ole omaa liikevaihtoa.)

3.2. *Yhteisen määräysvallan hankkiminen aiemmin perustetussa yrityksessä*

22. Jos aiemmin perustettu yhtiö tai jo käynnissä oleva liiketoiminta hankitaan yhteiseen määräysvaltaan⁽⁹⁾, keskittymään osallistuvia yrityksiä ovat toisaalta ne yhtiöt, jotka hankkivat yrityksen yhteiseen määräysvaltaan, ja toisaalta jo aiemmin perustettu yritys tai liiketoiminta, joka on hankinnan kohteena.
23. Jos aiemmin perustettu yhtiö on kuitenkin ollut yhden yhtiön yksinomaisessa määräysvallassa ja yksi tai useampi uusi osakas hankkii siihen yhteisen määräysvallan siten, että alkuperäiselle emoyhtiölle jää yhä määräysvaltaa, keskittymään osallistuvat yritykset ovat ne yhtiöt, jotka käyttävät yhteistä määräysvaltaa (alkuperäinen osakas mukaan lukien). Haltuunoton kohteena oleva yritys ei ole keskittymään osallistuva yritys, ja sen liikevaihto on osa alkuperäisen emoyhtiön liikevaihtoa.

⁽⁶⁾ Katso Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio asiassa T-3/93, Air France v. komissio, 24.3.1994. Kok. 1994 II, s. 21.

⁽⁷⁾ Liikevaihdon laskentatapa tapauksissa, joissa yksikkö hankitaan tai se myydään sen jälkeen, kun viimeinen tilinpäätös on tarkastettu, selvitetään liikevaihdon laskemisesta annetussa komission tiedonannossa (27 kohta).

⁽⁸⁾ Ryhmien liikevaihdon laskentatapa selvitetään liikevaihdon laskemisesta annetussa komission tiedonannossa (36–42 kohta).

⁽⁹⁾ Yksi tai useampi yritys (yhtiö A, B jne.) hankkii aiemmin perustetun yrityksen (yritys X). Osakeomistuksen rakenteen muuttaminen, kun aiemmin perustettu yritys otetaan yhteiseen määräysvaltaan, katso 6 luku.

3.3. *Yhteisen määräysvallan hankkiminen yrityksessä, kun tavoitteena on varallisuuden välittömän jakaminen*

24. Jos useampi yritys liittyy yhteen ainoana tavoitteenaan jonkun muun yrityksen hankkiminen, niin että ne sopivat keskenään hankitun varallisuuden jakamisesta ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti heti järjestelyn toteuduttua, kyseessä ei ole hankkivien yritysten ja hankinnan kohteena olevan yrityksen taloudellisen vallan keskittyminen, sillä hankittu varallisuus on ainoastaan muodollisesti ja vain hetkellisesti yhteisessä omistuksessa ja yhteisen määräysvallan alaisuudessa. Tällaisen yrityksen hankinnan, joka toteutetaan varallisuuden jakamiseksi heti, katsotaan itse asiassa muodostuvan monesta erillisestä toimesta, joiden avulla kukin hankkiva yritys hankkii itselleen oman osansa hankinnan kohteena olevasta yrityksestä. Kukin tällaisen erillisen toimen osalta keskittymään osallistuva yritys on siten hankkiva yritys ja se osa hankinnan kohteena olevasta yrityksestä, jonka hankkiva yritys saa haltuunsa (samalla tavoin kuin jos kyseessä olisi yhtiön osan hankkiminen yksinomaiseen määräsvaltaan).

25. Edellä mainittuun tilanteeseen viitataan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 johdanto-osan 24 kappaleessa, jonka mukaan asetusta sovelletaan sopimuksiin, joiden ainoana tarkoituksena on hankitun yrityksen varojen jakaminen välittömästi hankinnan toteuduttua.

4. *Määräysvallan hankkiminen yrityksessä yhteisyrityksen avulla*

26. Järjestelyissä, joissa yhteisyritys ottaa toisen yhtiön määräysvaltaansa, herää kysymys, onko yhteisyritys katsottava hankkivaa osapuolta arvioitaessa yhdeksi ainoaksi keskittymään osallistuvaksi yritykseksi (jonka liikevaihtoon sisällytetään emoyhtiöiden liikevaihto) vai onko kukin emoyhtiö katsottava keskittymään osallistuvaksi yritykseksi. Toisin sanoen on ratkaistava, onko syytä "purkaa" välikätenä (välineenä) toimiva yhteisyritys arviota tehtäessä. Periaatteessa keskittymään osallistuva yritys on yritys, joka suoraan osallistuu määräysvallan siirtoon. Saattaa kuitenkin esiintyä tilanteita, joissa emoyhtiöiden puolesta tehtävien hankintojen toteuttamiseksi emoyhtiöt perustavat "tyhjiä" yhtiöitä, joilla ei ole omaa liikevaihtoa tai joiden liikevaihto on vähäinen, tai käyttävät aiemmin perustettua yhteisyritystä, joka toimii eri markkinoilla kuin hankinnan kohteena oleva yritys. Jos hankkivan tai hankinnan kohteena olevan yrityksen yhteisön alueelta kertyvä liikevaihto on alle 250 miljoonaa ecua, saattaa tapa, jolla keskitty-

mään osallistuvat yritykset määritetään, olla ratkaiseva toimivallan määräytymisen kannalta⁽¹⁰⁾. Tällaisessa tilanteessa komissio punnitsee järjestelyyn liittyviä taloudellisia tosiseikkoja määrittääkseen keskittymään osallistuvat yritykset.

27. Jos hankkijana on kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitava yhteisyritys eli yritys, jolla on riittävät taloudelliset ja muutkin voimavarat liiketoiminnan harjoittamiseksi pysyvästi⁽¹¹⁾, ja yritys toimii jo markkinoilla, komissio pitää yleensä itse yhteisyritystä ja hankinnan kohteena olevaa yritystä (mutta ei yhteisyrityksen emoyhtiötä) keskittymään osallistuvina yrityksinä.

28. Toisaalta jos yhteisyritystä ilmeisesti käytetään välineenä emoyhtiöiden toteuttamassa hankinnassa, komissio katsoo, että keskittymään osallistuvia yrityksiä ovat kukin emoyhtiö itse ja hankinnan kohteena oleva yritys eikä yhteisyritys. Tämä koskee varsinkin tapauksia, joissa yhteisyritys perustetaan varta vasten kohteena olevan yrityksen hankkimisen tarkoituksessa tai joissa yhteisyrityksen toiminta ei ole vielä käynnistynyt tai tilanteita, joissa jo aiemmin käynnistetty yritys ei ole erillinen oikeushenkilö tai sillä ei ole edellä mainittua itsenäistä taloudellista toimintaa hoitavan yksikön luonnetta taikka joissa yhteisyritys on yritysten yhteenliittymä. Sama periaate koskee myös tapauksia, joissa tosiseikat viittaavat siihen, että emoyhtiöt ovat keskittymäjärjestelyn todellisia osallistujia. Tällainen seikka voi olla esimerkiksi emoyhtiöiden osallistuminen merkittävällä tavalla keskit-

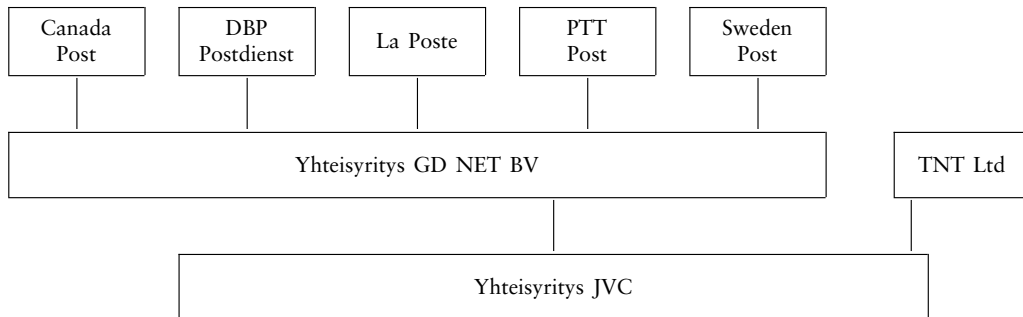
⁽¹⁰⁾ Oletettakoon esimerkiksi, että hankinnan kohteena olevan yrityksen yhteisön alueelta kertynyt kokonaisliikevaihto on alle 250 miljoonaa ecua ja vastaanottavia yrityksiä on kaksi (tai enemmän), ja niillä on kullakin yli 250 miljoonan ecun yhteisön alueelta kertynyt liikevaihto. Jos hankinnan kohteena oleva yritys siirtyisi yhdelle "tyhjälle" hankkivien yritysten perustamalle yritykselle, olisi vain yksi yritys ("tyhjä" yritys), jonka yhteisön alueelta kertynyt liikevaihto ylittää 250 miljoonaa ecua, joten yksi yhteisön toimivallan määräytymiseen sovellettavaa raja-arvoa koskeva kumulatiivinen ehto jäisi täyttymättä (koska on oltava vähintään kaksi yritystä, joiden yhteisön alueelta kertyvä liikevaihto on yli 250 miljoonaa ecua). Sitä vastoin, jos hankkivat yritykset toteuttavat yhtiön hankinnan itse ilman "tyhjän" yrityksen välitystä, liikevaihtoa koskeva raja-arvo saavutettaisiin ja sulautuma-asetus olisi sovellettavissa tähän järjestelyyn. Samanlaiset näkökohdat on otettava huomioon tarkasteltaessa 1 artiklan 3 kohdan mukaisia jäsenvaltion alueelta kertyneeseen liikevaihtoon sovellettavia raja-arvoja.

⁽¹¹⁾ Perusteet, joiden mukaan päätetään, katsotaanko kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavaksi yhteisyritykseksi, sisältyvät kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavien yhteisyritysten käsitteestä annetun komission tiedonantoon.

tymä-toimia koskevaan aloitteentekoon, niiden järjestelmiseen ja rahoitukseen.

Hankinnasta johtuva yhteisyrityksen toimialan huomattava laajeneminen saattaa myös viitata siihen, että emoyhtiöt ovat keskittymäjärjestelyn todellisia osallistujia. Tästä on yleensä kyse silloin, kun yhteisyritys hankkii yrityksen, joka ei toimi samoilla tuotemarkkinoilla. Tällaisissa tapauksissa emoyhtiötä on katsottava yritys-keskittymään osallistuviksi yrityksiksi.

29. Asiassa TNT⁽¹²⁾ viiden postilaitoksen omistaman yhteisyrityksen (GD NET BV) ja yhden muun hankkivan yrityksen (TNT Ltd) oli tarkoitus hankkia yhteisyritys (JVC) yhteiseen määräysvaltaansa

5. Yhteisen määräysvallan muuttuminen yksinomaiseksi määräysvallaksi

30. Yhteinen määräysvalta muuttuu yksinomaiseksi määräysvallaksi, kun yksi osakas saa haltuunsa osuudet, jotka aiemmin kuuluivat toiselle osakkaalle (tai toisille osakkaille). Kun osakkaita on kaksi, niillä on yhteinen määräysvalta koko yhteisyritykseen eikä yksinomainen määräysvalta 50 prosenttiin yhteisyrityksestä. Siten jos osakas myy osakkeensa toiselle, ei ainoaksi osakkeenomistajaksi jääneen osakkaan määräysvalta yhteisyritykseen muutu 50 prosenttiin kohdistuvasta yksinomaisesta määräysvallasta 100 prosenttiin kohdistuvaksi yksinomaiseksi määräysvallaksi, vaan osakkaan määräysvalta muuttuu koko yhteisyritystä koskevasta yhteisestä määräysvallasta koko yritystä koskevaksi yksinomaiseksi määräysvallaksi (ja järjestelyn toteuduttua yritys ei ole enää yhteisyritys).
31. Tässä tilanteessa yrityskeskittymään osallistuvat yritykset ovat jäljelle jäänyt (hankkiva) osakas ja yhteisyritys. Osakkuudestaan luopuvaa osakasta ei katsota keskittymään osallistuvaksi yritykseksi, kuten ei muitakaan myyjiä.

⁽¹²⁾ Asia IV/M.102, TNT/Canada Post, DBP Postdienst, La Poste, PTT Post ja Sweden Post, 2.12.1991.

(kaavio). Tässä tapauksessa komissio katsoi, että yhteisyritys GD NET BV oli pelkästään väline, jonka emoyhtiöt (viisi postilaitosta) olivat luoneet voidakseen osallistua päätöksentekoon JVC-yhteisyrityksessä. Järjestelyn tarkoituksena oli päätöksenteon helpottaminen postilaitosten välillä ja sen varmistaminen, että emoyhtiöiden lausunnot ja toimet olisivat yhdenmukaisia; tämä rakennelma varmistaisi sen, että emoyhtiöt voisivat käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa järjestelyn tuloksena syntyneessä yhteisyrityksessä JVC:ssa yhdessä toisen hankkivan osapuolen TNT:n kanssa ja että ne samalla välttyisivät tilanteelta, jossa TNT voisi käyttää yksinomaista määräysvaltaa, jos postilaitokset eivät pääsisi yhteisymmärrykseen päätöksenteossa.

32. Asiassa ICI/Tioxide⁽¹³⁾ kyseessä oli täsmälleen kuvatulainen siirtymä yhteisestä määräysvallasta (50/50) yksinomaiseen määräysvaltaan. Komissio katsoi, että "...yksin käytetty ratkaiseva vaikutusvalta eroaa olennaisesti yhteisesti käytetystä ratkaisevasta vaikutusvallasta, sillä jälkimmäisessä tapauksessa on otettava huomioon toisen osapuolen tai toisten osapuolten kanssa syntyvät mahdolliset eturistiriidat ... Koska järjestely muuttaa ICI:n ja Tioxiden ratkaisevan vaikutusvallan luonnetta, se johtaa pysyvään muutokseen järjestelyyn osallistuvien yritysten rakenteissa...". Tässä tapauksessa katsottiin, että keskittymään osallistuvat yritykset olivat ICI (vastaanottava yritys) sekä Tioxide kokonaisuudessaan (muodossa, jossa se oli haltuunoton tapahtuessa), mutta ei myyjä, Cookson.

6. Yhteisessä määräysvallassa olevan aiemmin perustetun yhteisyrityksen osakkuus-suhteiden muuttaminen

33. Yrityksen osakkuuksien omistussuhteiden rakennetta arvioitaessa on ratkaiseva merkitys sillä, johtaako järjestely muutoksiin määräysvallan laadussa. Komissio arvioi jokaista järjestelyä tapaus-

⁽¹³⁾ Asia IV/M.023, ICI/Tioxide, 28.11.1990.

kohtaisesti, mutta tietyissä tilanteissa komissio olettaa, että kyseinen järjestely johtaa tai ei johda sellaisen keskittymän syntymiseen, josta on tehtävä ilmoitus määräysvallan laadun muuttumisen vuoksi.

34. Osakkuuksien omistussuhteita koskevat muutokset on erotettava toisistaan niihin liittyvien olosuhteiden perusteella; ensinnäkin yksi tai useampi osakas voi luopua osakkuudestaan; toiseksi yksi tai useampi uusi osakas voi tulla yritykseen siinä jo olevien osakkaiden rinnalle, ja kolmanneksi yhden tai useamman osakkuudestaan luopuvan osakkaan tilalle voi tulla yksi tai useampi uusi osakas.

6.1. *Osakkaiden määrän väheneminen, joka aiheuttaa siirtymisen yhteisestä määräysvallasta yksinomaiseen määräysvaltaan*

35. Osakkaiden määrän väheneminen ei sinänsä ole ratkaisevaa, vaan se, että joidenkin osakkaiden luopuessa osakkuudestaan yhteisyrityksessä muut (uudet tai yrityksen senhetkiset) osakkaat saavat nämä osuudet haltuunsa ja näiden osuuksien tai sopimuksista johtuvien lisääntyneiden oikeuksien siirto saattaa siten johtaa siihen, että yritys saa määräysvallan hankinnan kohteena olevassa yrityksessä tai jo saavutettu määräysvalta lisääntyy (esimerkiksi lisääntynyt äänimäärä tai paremmat mahdollisuudet käyttää veto-oikeutta tai enemmän jäseniä yhtiön hallituksessa).

36. Jos osakkaiden lukumäärä vähenee, yhteinen määräysvalta saattaa muuttua yksinomaiseksi määräysvallaksi (katso myös 5 luku), jolloin joku jäljelle jääneistä osakkaista saa koko yhtiön yksinomaiseen määräysvaltaansa. Keskittymään osallistuvat yritykset ovat tällöin jäljelle jäänyt osakas (joka saa osuuden haltuunsa) ja hankinnan kohteena oleva yritys.

37. Yrityksessä saattaa olla yksinomaista määräysvaltaa käyttävän osakkaan lisäksi muita osakkaita, esimerkiksi sellaisia, joilla on osakevähemmistö, mutta jotka eivät pysty estämään päätösten tekoa; nämä osakkaat eivät ole keskittymään osallistuvia yrityksiä, koska niillä ei ole määräysvaltaa.

6.2. *Osakkaiden määrän väheneminen, joka aiheuttaa siirtymistä yhteisestä määräysvallasta yksinomaiseen määräysvaltaan*

38. Jos keskittymäjärjestely johtaa yhteistä määräysvaltaa käyttävien osakkaiden määrän vähenemiseen, mutta ei kuitenkaan aiheuta yhteisen määräysval-

lan vaihtumista yksinomaiseksi määräysvallaksi eikä määräysvallan siirtymistä uusille osakkaille tai entisten tilalle tuleville osakkaille (katso 6.3 luku), järjestelyn ei yleensä oleteta johtavan muutoksiin määräysvallan laadussa, ja siten sitä ei tulkita keskittymäksi, josta on tehtävä ilmoitus komissiolle. Tällainen tapaus on kyseessä, jos esimerkiksi viidellä osakkaalla on alun perin yhtä suuret (20 prosentin) osuudet ja järjestelyn jälkeen yksi osakas luopuu osakkuudestaan ja jäljelle jääneillä neljällä osakkaalla on tämän seurauksena yhtä suuret (25 prosentin) osuudet.

39. Tilanne on kuitenkin toinen, jos määräysvallan luonne muuttuu merkittävästi, kuten esimerkiksi silloin, jos osakkaiden määrän väheneminen parantaa jäljelle jääneiden osakkaiden mahdollisuuksia käyttää veto-oikeutta tai ne saavat lisää jäseniä yrityksen hallitukseen, ja tuloksena on se, että määräysvaltaa siirtyy vähintään yhdelle osakkaalle, joko jo aiemmin tehdyn tai uuden osakkaiden välisen sopimuksen perusteella. Tässä tapauksessa keskittymään osallistuvia yrityksiä ovat jäljelle jäävät osakkaat, joilla on yhteinen määräysvalta, sekä yhteisyritys. Asiassa Avesta II⁽¹⁴⁾ osakkaiden määrä väheni neljästä osakkaasta kolmeen, ja koska osakassopimus jäi voimaan, yksi osakas sai sopimusehtojen mukaisesti negatiivisen veto-oikeuden (jota sillä ei aiemmin ollut)⁽¹⁵⁾. Komissio katsoi, että tämä täyden veto-oikeuden saaminen merkitsi muutosta määräysvallan laadussa.

6.3. *Muut omistussuhteiden muutokset*

40. Lopuksi, jos yksi tai useampi osakas saa määräysvaltaa yritysosuuksien omistussuhteissa tapahtuvien muutosten kautta, on kyseessä järjestely, josta on tehtävä ilmoitus, sillä on oletettavissa, että tällainen järjestely yleensä johtaa muutokseen määräysvallan laadussa.
41. Siitä riippumatta, väheneekö vai lisääntyykö osakkaiden lukumäärä vai pysyykö se entisellään järjestelyn toteuduttua, määräysvallan siirto voi tapahtua millä tahansa seuraavassa esitetyllä tavalla:

⁽¹⁴⁾ Asia IV/M.452, Avesta II, 9.6.1994.

⁽¹⁵⁾ Kyseisessä asiassa osakas, joka oli osallisena osakassopimuksessa, myi noin seitsemän prosentin osuutensa yrityksessä. Koska osakkuudestaan luopuva osakas oli jakanut veto-oikeutensa toisen osakkaan kanssa, joka jäi yritykseen, ja koska osakassopimus pysyi muuttumattomana, jäljelle jäänyt osakas sai tätä kautta täyden veto-oikeuden.

- yksi tai useampi uusi osakas tulee mukaan yritykseen (jolloin yksinomainen määräysvalta muuttuu yhteiseksi määräysvallaksi tai määräysvalta on yhteistä sekä ennen järjestelyä että sen jälkeen);
- määräysvaltaan oikeuttava osuus siirtyy yhdelle tai useammalle vähemmistöosuuksia omistavalle osakkaalle (jolloin yksinomainen määräysvalta muuttuu yhteiseksi määräysvallaksi tai määräysvalta on yhteistä sekä ennen järjestelyä että sen jälkeen);
- yhden tai useamman osakkaan tilalle tulee toinen osakas (jolloin määräysvalta on yhteistä sekä ennen järjestelyä että sen jälkeen).

42. Näissä tilanteissa on ratkaistava kysymys, onko keskittymään osallistuvina yrityksinä pidettävä yhteisyritystä ja uutta osakasta tai uusia osakkaita, jotka saavat määräysvallan jo aiemmin perustetussa yrityksessä vai pidetäänkö kaikkia osakkaita (yrityksessä jo ennestään olleita ja uusia) keskittymään osallistuvina yrityksinä, jotka ottavat uuden yhteisyrityksen määräysvaltaansa. Tämä kysymys on olennainen erityisesti, jos yrityksessä jo ennestään ollut osakas tai yrityksessä jo ennestään olleet osakkaat eivät ole tehneet asiasta sopimusta uuden osakkaan tai uusien osakkaiden kanssa, jotka ovat mahdollisesti sopimussuhteessa ainoastaan osakkuudestaan luopuvan tai luopuvien osakkaiden eli myyjien kanssa.

43. Osakkaiden omistussuhteissa tapahtuvien muutosten, jotka tapahtuvat uusien osakkaiden tullessa yritykseen tai osakkaiden vaihtuessa, katsotaan aiheuttavan muutoksia määräysvallan laadussa. Tämä johtuu siitä, että uuden emoyhtiön tulo yritykseen tai emoyhtiön tulo toisen emoyhtiön tilalle ei ole verrattavissa yrityksen osan hankkimiseen normaalitilanteessa, koska se merkitsee määräysvallan luonteen muuttumista yhteisyrityksessä kokonaisuudessaan, vaikka yhteistä määräysvaltaa käyttäisikin tietty määrä osakkaita sekä ennen järjestelyä että sen toteuduttua.

44. Komissio katsoo, että keskittymään osallistuvat yritykset tapauksissa, joissa yrityksen omistussuhteissa tapahtuu muutoksia, ovat osakkaat (jo ennestään yrityksessä olevat ja uudet), joilla on yhteinen määräysvalta yhteisyrityksessä sekä määräysvallan kohteena oleva yhteisyritys. Kuten edellä on todettu, määräysvaltaa vailla olevat osakkaat eivät ole keskittymään osallistuvia yrityksiä.

45. Esimerkkinä tällaisesta muutoksesta yrityksen omistussuhteissa voidaan mainita asia Synthomer/Yule Catto⁽¹⁶⁾, jossa uusi yritys korvasi toisen yhteisyrityksen emoyhtiöstä, joilla oli ollut yhtei-

nen määräysvalta yhteisyrityksessä. Molemmat määräysvaltaa yhdessä käyttävät emoyhtiöt (osakkuutensa yhteisyrityksessä säilyttänyt emoyhtiö ja uusi emoyhtiö) sekä yhteisyritys katsottiin keskittymään osallistuviksi yrityksiksi.

7. Sulautumien ja yritysten purkaminen

46. Jos kaksi yritystä sulautuu tai perustaa yhteisyrityksen ja sen jälkeen purkaa sulautuman tai yhteisyrityksen ja varallisuus⁽¹⁷⁾ jaetaan sulautuman purkavien osapuolten kesken, erityisesti eri suhteissa kuin niitä on sijoitettu, on yleensä kysymys useammasta kuin yhdestä määräysvallan hankinnasta (katso liite).

47. Esimerkiksi yritykset A ja B sulautuvat ja purkavat sen jälkeen sulautuman jakaen varallisuuden eri tavoin kuin se on alun perin sijoitettu yritykseen. Yritys A saa tällöin haltuunsa tiettyjä varoja (jotka se on aiemmin mahdollisesti omistanut itse tai jotka ovat voineet aiemmin olla yritys B:n omistuksessa, sekä sulautumasta muodostuneen yhteisen yksikön hankkimia varoja) ja samoin yritys B saa haltuunsa tiettyjä varoja. Samalla tavoin yhteisyrityksen purkamista voidaan pitää yhteisyrityksen koko varallisuutta koskevan yhteisen määräysvallan muuttumisena jaettuun varallisuuteen kohdistuvaksi yksinomaiseksi määräysvallaksi (katso asia Solvay-Laporte/Interox⁽¹⁸⁾).

48. Yhtiön purkaminen tällä tavoin on ”epäsymmetristä”. Tällaisessa yhtiön purkamisessa keskittymään osallistuvia yrityksiä (kussakin purkutoimessa) ovat toisaalta sulautuman alkuperäiset osapuolet ja toisaalta varallisuuserät, jotka kukin alkuperäinen osapuoli saa haltuunsa. Yhteisyrityksen purkamisen ollessa kyseessä keskittymään osallistuvia yrityksiä (kussakin purkutoimessa) ovat toisaalta yhteisyrityksen alkuperäiset osapuolet hankkivina osapuolina ja toisaalta se osa yhteisyrityksestä, jonka kumpikin yhteisyrityksen alkuperäinen osapuoli saa haltuunsa.

8. Varallisuuserien vaihdot

49. Järjestelyissä, joissa kaksi yhtiötä (tai useampi yhtiö) vaihtaa keskenään varallisuus-eriä, jokaisen haltuunoton tuloksena on erillinen keskittymä, siitä

⁽¹⁷⁾ ”Varallisuudella” tarkoitetaan määrätynlaisia varallisuuslajeja, joihin liiketoiminta voi jo sinänsä perustua (esimerkiksi tytäryhtiö, yhtiön osasto ja joissain tapauksissa tavaramerkit ja lisenssit) ja joihin on kohdistettavissa markkinoiden tietty liikevaihto.

⁽¹⁸⁾ Asia IV/M.197, Solvay-Laporte/Interox, 30.4.1992.

⁽¹⁶⁾ Asia IV/M.376, Synthomer/Yule Catto, 22.10.1993.

riippumatta, ovatko varallisuuserät erillisiä oikeushenkilöitä. Vaikka vaihdon osapuolet yleensä pitävätkin varallisuuserien siirtoja toisistaan riippuvaisina ja niistä usein sovitaan samassa asiakirjassa ja ne saattavat myös toteutua samanaikaisesti, sulautuma-asetuksen tavoitteiden mukaisesti on kunkin yhtiön toteuttaman määräysvallan hankinnan vaikutuksia arvioitava erikseen. Toimien välinen oikeudellinen tai taloudellinen yhteys ei riitä tekemään niistä yhtä ainoaa keskittymää.

50. Varallisuuserien siirrossa keskittymään osallistuvia yrityksiä ovat siten hankkivat yritykset sekä hankinnan kohteena olevat yritykset tai varallisuuserät.

9. Yksityishenkilöiden hankkima määräysvalta yrityksessä

51. Sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että keskittymän katsotaan syntyvän muun muassa silloin, kun yksi tai useampi henkilö, jolla jo on määräysvalta ainakin yhdessä muussa yrityksessä, saa määräysvallan yhdessä tai useammassa yrityksessä tai sen osassa. Tämän säännöksen sanamuoto viittaa siihen, että jos yksityishenkilöt saavat määräysvaltaa, tämä aiheuttaa pysyvän muutoksen kyseisten yhtiöiden rakenteessa ainoastaan, jos nämä henkilöt harjoittavat itse liiketoimintaa. Komissio katsoo, että keskittymään osallistuvia yrityksiä ovat hankinnan kohteena oleva yritys ja henkilö, joka saa määräysvallan (jolloin henkilön liikevaihtolaskelmaan sisällytetään tämän henkilön määräysvallassa olevan yhden tai useamman yrityksen liikevaihto).
52. Komissio sovelsi tätä lähestymistapaa asiassa Asko/Jacobs/Adia⁽¹⁹⁾, jossa vähittäistavarakaupassa huomattavia osuuksia omistava saksalainen holding-yhtiö Asko ja Jacobs-niminen sveitsiläinen yksityinen sijoittaja ottivat yhteiseen määräysvaltaansa Adrian, joka oli pääasiassa henkilöstöpalveluja tarjoava sveitsiläinen yritys. Sijoittaja katsottiin keskittymään osallistuvaksi yritykseksi suklaateollisuudessa, makeistuoannossa ja kahvialalla omistamansa liiketoiminnan perusteella.

⁽¹⁹⁾ Asia IV/M.082, Asko/Jacobs/Adia, 16.5.1991.

10. Yrityksen myyminen toimivalle johdolle (management buy-out)

53. Kun yhtiön johto ottaa yrityksen haltuunsa, on myös kyseessä yksityishenkilöiden toteuttama haltuunotto, joten edellä esitetty on sovellettavissa myös näihin tapauksiin. Yrityksen johto saattaa kuitenkin koota omistussuoksiaan yhteen välikätenä toimivan yhtiön kautta, jotta se voisi esittää yhteisiä kannanottoja ja jotta päätöksenteko helpottuisi. Tällaista välineenä toimivaa yhtiötä saataan pitää keskittymään osallistuvana yrityksenä, mutta ei välttämättä. Yhteisyrityksen välityksellä hankittua määräysvaltaa koskeva yleissääntö soveltuu myös tähän (katso 4 luku).
54. Käytettiinpä yhtiötä välikätenä tai ei, yrityksen johto saattaa etsiä sijoittajia rahoittamaan järjestelyä. Hyvin usein näille sijoittajille annetut osuuk-sien suuruuden perusteella määräytyvät oikeudet saattavat olla niin laajat, että sulautuma-asetuksen 3 artiklan mukainen määräysvalta on sijoittajilla eikä yritysjohdolla, jolla saattaa olla pelkästään vähemmistöosakkaille kuuluvia oikeuksia. Asiassa CWB/Goldman Sachs/Tarkett⁽²⁰⁾ katsottiin, että kaksi järjestelyyn osallistuvaa investointirahastoja hoitavaa yhtiötä sai itselleen yhteisen määräysval-lan eikä yritysjohton.
- #### 11. Valtion omistaman yrityksen hankkima määräysvalta yrityksessä
55. Tilanteissa, joissa valtion omistama yritys sulautuu saman valtion⁽²¹⁾ määräysvallassa olevaan toiseen yritykseen tai ottaa haltuunsa tällaisen yhtiön, on ratkaistava, onko todella kyseessä sulautuma-asetuksen 3 artiklan mukainen keskittymä vai pikem-minkin ”julkisella alalla toimivan yhtiön sisäinen uudelleenjärjestely”⁽²²⁾. Tältä osin asetuksen (ETY) N:o 4064/89 johdanto-osan 12 kappaleessa säädetään julkisen ja yksityisen sektorin välisen syrjimättömyyden periaate ja todetaan, että julki-silla aloilla keskittymään osallistuvan yrityksen lii-kevaihtoa laskettaessa täytyy ottaa huomioon sel-

⁽²⁰⁾ Asia IV/M.395, CWB/Goldman Sachs/Tarkett, 21.2.1994.

⁽²¹⁾ ”Valtiolla” tarkoitetaan julkisoikeudellisia yhteisöjä eli jäsen-valtioita sekä alueellisia ja paikallisia julkisoikeudellisia yhteisöjä, kuten maakuntia, departementteja ja osavaltioita (Länder).

⁽²²⁾ Katso myös komission tiedonanto yrityskeskittymän käsit-teestä, 8 kohta.

laisen taloudellisen yksikön muodostavat yritykset, jolla on itsenäinen päätösvalta, yritysten pääoman hallintatavasta tai niihin sovellettavista hallinnollista valvontaa koskevista säännöistä riippumatta.

56. Saman valtion omistaman kahden yrityksen välinen sulautuma tai määräysvallan hankkiminen voi olla

keskittymä, ja jos näin on, kumpaakin yritystä pidetään keskittymään osallistuvana yrityksenä, sillä se seikka, että sama valtio omistaa kaksi yhtiötä, ei välttämättä merkitse, että ne kuuluvat samaan ryhmään. Ratkaiseva tekijä onkin se, kuuluvatko ne saman hallinnon piiriin ja tietyssä määrin yhteensovitettun toimintastrategian alaisuuteen. Tämä oli lähtökohta asiaa SGS/Thomson ⁽²³⁾ koskevassa päätöksessä.

⁽²³⁾ Asia IV/M.216, CEA Industrie/France Telecom/Finmeccanica/SGS-Thomson, 22.2.1993.

LIITE

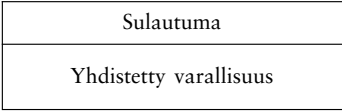
SULAUTUMIEN JA YRITYSTEN PURKAMINEN ⁽²⁴⁾

Sulautuma

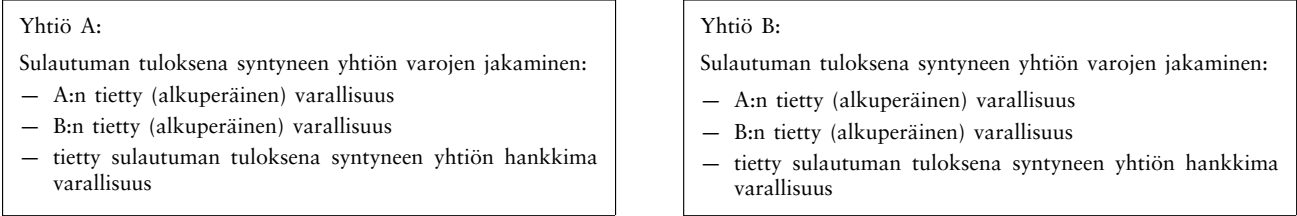
Ennen sulautumaa

Sulautuman jälkeen

Sulautuman purkamisen jälkeen

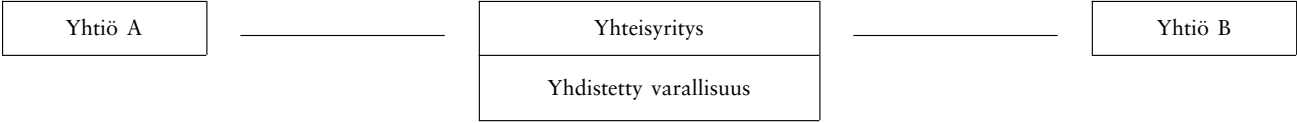

Yhteisyritys

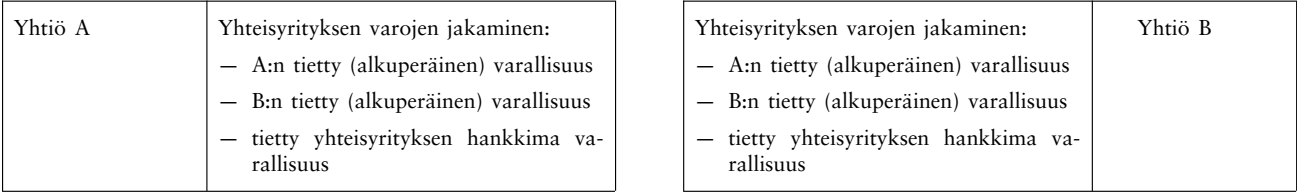
Ennen yhteisyrityksen perustamista

Yhteisyrityksen perustamisen jälkeen

Yhteisyrityksen purkamisen jälkeen

⁽²⁴⁾ Varallisuudella tarkoitetaan määrätynlaisia varallisuuslajeja, joihin liiketoiminta voi jo sinänsä perustua (esimerkiksi tytäryhtiö, yhtiön osasto ja joissain tapauksissa tavaramerkit ja lisenssit) ja joihin on kohdistettavissa markkinoiden tietty liikevaihto.

KOMISSION TIEDONANTO

liikevaihdon laskemisesta yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (ETY)
N:o 4064/89 mukaan

(98/C 66/04)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

I. LIIKEVAIHDON MÄÄRITELMÄ

1. Liikevaihto liiketoiminnan mittarina
 - 1.1. Liikevaihdon käsite
 - 1.2. Tavanomainen toiminta
2. Nettoliikevaihto
 - 2.1. Myyntialennusten ja verojen vähentäminen
 - 2.2. ”Ryhmän sisäisen” liikevaihdon vähentäminen
3. Liikevaihdon laskentasääntöjen mukauttaminen erilaisiin toimiin
 - 3.1. Yleissääntö
 - 3.2. Yritysten osien hankkiminen
 - 3.3. Peräkkäiset hankinnat
 - 3.4. Yhtymien liikevaihto
 - 3.5. Valtionyhtiöiden liikevaihto

II. LIIKEVAIHDON MAANTIETEELLINEN KOHDENTAMINEN

1. Yleissääntö
2. Liikevaihdon muuntaminen ecumääräiseksi

III. LUOTTOLAITOKSET, MUUT RAHOITUSLAITOKSET JA VAKUUTUSYRITYKSET

1. Määritelmät
2. Liikevaihdon laskeminen

1. Tässä tiedonannossa pyritään selittämään yksityiskohtaisesti neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 ⁽¹⁾, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 1310/97 ⁽²⁾ (jäljempänä ’sulautuma-asetus’) 1 ja 5 artiklan säännöksiä ja näin selventämään tiettyjä menettelytapoihin liittyviä ja käytännön kysymyksiä, jotka ovat aiheuttaneet soveltamiskäytännössä vaikeuksia tai epävarmuutta.

Tällä tiedonannolla korvataan edellinen tiedonanto liikevaihdon laskemisesta ⁽³⁾.

2. Tämä tiedonanto perustuu komission kokemuksiin sulautuma-asetuksen soveltamisesta. Komissio nou-

dattaa ja kehittää edelleen tiedonannossa esitettyjä periaatteita käsitellessään yksittäisiä tapauksia.

3. Sulautuma-asetus asettaa kaksi edellytystä komission toimivallalle. Liiketoimen seurauksena täytyy ensinnäkin syntyä 3 artiklassa ⁽⁴⁾ tarkoitettu keskittymä. Toisen edellytyksen muodostavat 1 artiklaan sisältyvät raja-arvot, joiden avulla pyritään tunnistamaan ne keskittymät, joilla on vaikutusta yhteisössä ja joita voidaan pitää yhteisön kannalta merkittävänä. Liikevaihdon avulla arvioidaan keskittymään liittyvät taloudelliset varat ja se kohdennetaan maantieteellisesti, jotta havaitaan näiden varojen alueellinen jakautuminen.

⁽¹⁾ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1. Oikaisu: EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

⁽²⁾ EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

⁽³⁾ EYVL C 385, 31.12.1994, s. 21.

⁽⁴⁾ Katso yrityskeskittymän käsitteestä annettu tiedonanto.

Sulautuma-asetuksen 1 artiklassa säädetään kaksi raja-arvoa, 1 artiklan 2 kohdassa ja 3 kohdassa. 1 artiklan 2 kohdassa säädetään raja-arvot, joiden perusteella arvioidaan, onko toimenpiteellä yhteisöulottuvuus. Tähän liittyen maailmanlaajuisista liikevaihtoa koskevalla raja-arvolla mitataan keskittymään osallistuvien yritysten kokoa ja yhteisöstä kertyvän liikevaihdon raja-arvolla määritetään, kuinka suuri osuus yrityksen liiketoiminnasta tapahtuu yhteisön alueella. Jäsenvaltiosta kertyvän liikevaihdon raja-arvolla pyritään selvittämään se, tapahtuuko keskittymän liiketoiminnoista vähimmäismäärä yhteisössä ja kahden kolmasosan säännöllä pyritään rajaamaan selkeästi kotimaiset keskittymät yhteisön toimivallan ulkopuolelle.

Sulautuma-asetuksen 1 artiklan 3 kohtaa sovelletaan ainoastaan silloin, kun 1 artiklan 2 kohdassa määritellyt raja-arvot eivät täyty. Tämä raja-arvo pyrkii ottamaan huomioon ne toimet, jotka eivät täytä yhteisöulottuvuuden kriteerejä 1 artiklan 2 kohdan mukaisesti, mutta jotka täytyisi ilmoittaa kansallisten kilpailusäännösten mukaisesti vähintään kolmessa jäsenmaassa (ns. ”moninkertainen ilmoittaminen”). Tämän mukaisesti 1 artiklan 3 kohdassa säädetään alemmat sekä maailmanlaajuisia että yhteisönlaajuisia liikevaihtoa koskevat raja-arvot keskittymään osallistuville yrityksille. Keskittymällä on yhteisöulottuvuus, jos nämä alemmat raja-arvot täyttyvät ja keskittymään osallistuvat yritykset suorittavat yhdessä ja erikseen vähimmäismäärän liiketoimintaan vähintään kolmessa jäsenmaassa. 1 artiklan 3 kohta sisältää samanlaisen kahden kolmasosan säännön kuin 1 artiklan 2 kohdassa, ja sillä pyritään tunnistamaan selkeästi kotimaiset toimet.

4. Raja-arvoilla ei pyritä arvioimaan keskittymään osallistuvien yritysten markkina-asemaa tai keskittymän vaikutuksia, vaan niiden avulla määritetään komission toimivallan rajat. Näin ollen raja-arvoihin sisältyy keskittymään osallistuvien yritysten kaikista toiminnoista saatu liikevaihto ja samalla niihin sidotut varat, eivätkä vain suoraan keskittymään liittyvät varat. Sulautuma-asetuksen 1 artiklassa annetaan yhteisönlaajuisen keskittymän määrittämisessä sovellettavat raja-arvot, kun taas 5 artiklassa säädetään, kuinka liikevaihto on laskettava.

5. Sulautuma-asetuksen 1 artiklan raja-arvot ovat selkeästi määrällisiä, koska ne perustuvat vain liike-

vaihdon laskemiseen eivätkä esimerkiksi markkina-osuuksiin tai joihinkin muihin perusteisiin. Raja-arvojen tarkoituksena on tarjota helppo ja puolueeton menetelmä, jota keskittymään osallistuvat yritykset voivat vaivattomasti käyttää määrittäessään, onko keskittymä yhteisönlaajuinen ja onko siitä tehtävä ennakkoilmoitus.

6. Sulautuma-asetuksen 1 artiklan tärkein tehtävä on määrittää keskittymään osallistuvien yritysten liikevaihtojen perusteella niiden taloudelliset voimavarat riippumatta siitä, millä toimialalla liikevaihto on saavutettu ja onko keskittymällä lainkaan vaikutusta kyseisiin toimialoihin. Sulautuma-asetuksessa on näin ollen asetettu etusijalle sulautumisessa yhdistyvät taloudelliset ja rahoitusvarat, kun määritetään keskittymän merkitystä yhteisössä.

7. Liikevaihdon on kuvattava mahdollisimman tarkasti osallistuvien yritysten taloudellisia voimavaroja. Tämä on sulautuma-asetuksen 5 artiklaan sisältyvien sääntöjen tarkoitus. Niiden avulla pyritään varmistamaan, että laskelmien tulokset kuvaavat todellista taloudellista tilannetta.

8. Komission tulkinta sulautuma-asetuksen 1 ja 5 artiklan liikevaihdon laskemista koskevista säännöksistä ei rajoita mahdollisia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiaa koskevia tulkintoja.

I. LIIKEVAIHDON MÄÄRITELMÄ

1. Liikevaihto liiketoiminnan mittarina

1.1. *Liikevaihdon käsite*

9. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan mukainen liikevaihdon määritelmä käsittää tuotteiden myynnistä ja palvelujen tarjoamisesta kertyvät määrät. Yrityksen toimintaa kuvaava myynti on näin ollen keskeinen peruste laskettaessa tuotteiden tai palvelujen tarjoamisesta kertyvää liikevaihtoa. Myynnistä ker-

tyneet määrät esitetään yritysten kirjanpidossa yleensä otsikolla "Myynti".

10. Tuotteiden osalta liikevaihto voidaan määritellä helposti ottamalla huomioon jokainen liiketoimi, johon liittyy omistusoikeuden siirtyminen.

11. Palvelujen liikevaihdon laskeminen on paljon monimutkaisempaa, koska liiketoimessa on kysymys "arvon" siirtymisestä.

12. Yleisesti ottaen tuotteiden ja palvelujen liikevaihdon laskemisessa sovellettavat menetelmät eivät eroa toisistaan. Komissio ottaa huomioon kokonaismyyntituotot. Kun palvelun tarjoaja myy palvelunsa suoraan asiakkaalle, yrityksen liikevaihto muodostuu palvelujen tarjoamisesta viimeksi päättyneen tilikauden aikana saaduista myyntituotoista.

13. Palvelualan monimutkaisuuden vuoksi tätä yleisperiaatetta voidaan joutua mukauttamaan alalla vallitseviin erityisiin olosuhteisiin. Eräillä toimialoilla, esimerkiksi matkailussa ja mainonnassa, palvelu voidaan myydä toisen palvelun tarjoajan välityksellä. Näiden toimialojen monimuotoisuuden takia voi syntyä monia erilaisia tilanteita. Välittäjänä toimivan palveluyrityksen liikevaihto voi esimerkiksi muodostua kokonaan sen saamista välityspalkkioista.

14. Teknisiä ongelmia syntyy myös lukuisten muiden toimialojen, esimerkiksi luotonannon sekä rahoitus- ja vakuutuspalvelujen, liikevaihtoa laskettaessa. Näitä kysymyksiä käsitellään III jaksossa.

1.2. Tavanomainen toiminta

15. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan liikevaihtoon laskettavien määrien on vastattava keskittymään osallistuvien yritysten tavanomaisesta toiminnasta kertynyttä määrää.

16. Jos yritykselle on myönnetty julkista tukea, tuki otetaan huomioon liikevaihtoa laskettaessa, jos se liittyy yrityksen tavanomaiseen toimintaan, yritys on itse tuen saaja ja tuki liittyy suoraan yrityksen myymiin tuotteisiin ja tarjoamiin palveluihin sekä

vaikuttaa näin ollen hintoihin⁽⁵⁾. Esimerkiksi tuotteen kulutukseen suunnatun tuen avulla valmistaja voi myydä tuotetta korkeammalla hinnalla, kuin mitä kuluttajat siitä todellisuudessa maksavat.

17. Palveluiden osalta komissio kiinnittää huomiota yrityksen tavanomaiseen toimintaan, jolla luodaan palvelun tarjoamisessa tarvittavat resurssit. Accor/Wagons-Lits tapauksessa⁽⁶⁾ tekemässään päätöksessä komissio päätti sisällyttää liikevaihtoon yrityksen tuloslaskelman kohdan "Muut liiketoiminnan tuotot". Komissio katsoi, että tähän erään kuuluvat tietyt autonvuokrauksesta saadut tuotot olivat peräisin yrityksen tuotteiden myynnistä ja palvelujen tarjoamisesta ja olivat osa sen tavanomaista toimintaa.

2. "Nettoliikeyvaihto"

18. Keskittymiä arvioitaessa liikevaihdolla tarkoitetaan "nettoliikeyvaihtoa", joka saadaan vähentämällä myyntituotoista tietyt asetuksessa määritellyt erät. Komissio pyrkii oikaisemaan liikevaihtoa siten, että yrityksen todelliset taloudelliset voimavarat voidaan arvioida.

2.1. Myyntialennusten ja verojen vähentäminen

19. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan liikevaihdosta vähennetään myyntialennukset, arvonnäisävero ja muut liikevaihdosta suoraan määrättävät maksut. Vähennykset liittyvät siis liiketoimintaan (myyntialennukset) ja verotukseen (arvonnäisävero ja muut liikevaihdosta suoraan määrättävät maksut).

20. Myyntialennuksiin tulisi sisällyttää kaikki alennukset ja palautukset, jotka yritykset myöntävät neuvotellessaan asiakkaidensa kanssa ja jotka vaikuttavat suoraan myyntituottoihin.

⁽⁵⁾ Katso asia IV/M.156, Cereol/Continentale Italiana, 27.11.1991. Tässä asiassa komissio vähensi yhteisön myöntämän tuen liikevaihtoa laskettaessa, koska tukea ei oltu myönnetty erään keskittymään osallistuvan yrityksen valmistamien tuotteiden myynnin edistämiseksi, vaan yrityksen käyttämien raaka-aineiden (viljan) tuottajille.

⁽⁶⁾ Asia IV/M.126, Accor/Wagons-Lits, 28.4.1992.

21. Verojen vähentämisen osalta sulautuma-asetuksessa viitataan arvonnäköveroon ja muihin liikevaihdosta suoraan määrättäviin maksuihin. Alv:n vähentäminen ei yleensä aiheuta ongelmia. Ilmaisu "muut liikevaihdosta suoraan määrättävät maksut" tarkoitetaan välillistä verotusta, koska se perustuu liikevaihtoon. Esimerkkinä tästä voidaan mainita alkoholijuomien verotus.

2.2. "Ryhmän sisäisen" liikevaihdon vähentäminen

22. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että keskittymään osallistuvan yrityksen kokonaisliikevaihtoon ei sisälly 4 kohdassa tarkoitettujen yritysten välinen tuotteiden myynti tai palvelujen tarjoaminen. Tällä tarkoitetaan yrityksiä, joilla on yhteyksiä keskittymään osallistuvaan yritykseen (pääasiassa emon ja tytäryhtiöt).

23. Ryhmän sisäiset liiketoimet pyritään eliminoidaan, jotta saadaan selville jokaisen yksikön todellinen taloudellinen merkitys. Sulautuma-asetuksessa otetaan liikevaihtoa laskettaessa huomioon vain ryhmän ja kolmansien osapuolten väliset liiketoimet.

3. Liikevaihdon laskentasääntöjen mukauttaminen erilaisiin toimintoihin

3.1. Yleissääntö

24. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan kokonaisliikevaihto koostuu määristä, jotka keskittymään osallistuvilla yrityksillä ovat edellisen tilikauden aikana kertyneet tuotteiden myynnistä ja palvelujen tarjoamisesta. Pääperiaate on siis se, että jokaisen osallistuvan yrityksen osalta otetaan huomioon keskittymän syntymistä edeltäneen tilikauden liikevaihto.

25. Koska keskittymän syntymistä edeltäneenä päivänä päättyneeltä vuodelta ei tavallisesti ole käytettävissä vahvistettua tilinpäätöstä, yrityksen kokonaisvuoden liikevaihdosta saadaan mahdollisimman totuudenmukainen kuva viimeksi päättyneen tilikauden tilinpäätöstietojen perusteella.

26. Komissio pyrkii hankkimaan mahdollisimman tarkat ja luotettavat tiedot päätöksensä perustaksi. Tämän vuoksi komissio käyttää pääsääntöisesti

vahvistettuja tai muita lopullisia tilinpäätöksiä. Komissio voi kuitenkin katsoa tarpeelliseksi oikaista muussa kuin yhteisön jäsenvaltiossa laadittu tilinpäätöksen tietoja, jos kyseinen tilinpäätös on laadittu sellaisten standardien mukaisesti, jotka eroavat yhteisössä noudatetuista liikevaihdon laskemisstandardeista. Komission suhtautuminen yrityksen johdon laatimien tai muiden väliaikaisten laskelmien käyttöön on poikkeuksellisia olosuhteita lukuunottamatta varauksellista (katso seuraava kohta). Kun keskittymä syntyy vuoden ensimmäisten kuukausien aikana eikä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta ole vielä vahvistettua tilinpäätöstä, liikevaihdon laskemisessa käytetään tätä edeltävän tilikauden vahvistettua tilinpäätöstä. Jos näiden kahden viimeksi päättyneen tilikauden luvut eroavat toisistaan huomattavasti, komissio voi päättää käyttämään viimeisimmän tilikauden vahvistamattomia tilinpäätöstietoja, jos ne ovat saatavilla ja laskelmat ovat lopullisia.

27. Edellä 26 kohdassa sanotusta huolimatta tietoja on aina mukautettava, jos tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen ostetaan tai myydään yrityksiä tai niiden osia. Tämä on tarpeen, jotta keskittymään osallistuvat todelliset varat voidaan tunnistaa. Jos yritys myy osan liiketoiminnastaan milloin tahansa ennen lopullisen sopimuksen allekirjoittamista, julkisen ostotarjouksen tekemistä tai keskittymän synnyttävän päätösvallan tuottavan osuuden hankkimista tai jos edellä mainittu myynti tai sulkeminen on edellytys kaupan tekemiselle⁽⁷⁾, kyseiselle liiketoiminnan osalle kuuluva osa liikevaihdosta on vähennettävä ilmoituksen tekevän osapuolen viimeisen vahvistetun tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Samoin on viimeisen vahvistetun tilinpäätöksen päiväyksen jälkeen hankitulle varallisuudelle kuuluva osa liikevaihdosta lisättävä yrityksen ilmoitettavaan liikevaihtoon.

28. Muita liikevaihtoon tilapäisesti vaikuttavia tekijöitä, esimerkiksi keskittymän syntymistä edeltävää tilausten vähenemistä tai tuotantoprosessin hidastumista, ei oteta huomioon liikevaihtoa laskettaessa. Niiden takia ei tehdä muutoksia lopulliseen tilinpäätökseen.

⁽⁷⁾ Katso asia T-3/93, Air France v. komissio, ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomio 24.3.1994 (Kok. 1994 II, s. 21).

29. Koska vahvistettuun tilinpäätökseen ei tavallisesti sisälly sulautuma-asetuksen edellyttämää liikevaihdon maantieteellistä jaottelua, komissio käyttää arvioinnissaan niitä maantieteellistä kohdentamista koskevia lukuja, jotka yritykset ovat antaneet sulautuma-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan säännösten mukaisesti (katso II jakson 1 kohta).

3.2. Yritysten osien hankkiminen

30. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos keskittymä syntyy yhden tai useamman yrityksen jonkin osan hankkimisella, vain hankittuihin osiin liittyvä liikevaihto otetaan myyjän tai myyjien osalta huomioon siitä riippumatta, ovatko hankitut osat oikeushenkilöitä vai eivät.

31. Tämän säännöksen mukaan vain hankitun osan tuottama liikevaihto otetaan huomioon, jos hankkiva yritys ei osta koko ryhmää vaan yhden yrityksen liiketoiminnan tai osan siitä, riippumatta siitä, ovatko nämä tytäryrityksiä vai eivät. Vaikka myyjän ja sen tytäryhtiöiden muodostama kokonaisuus on lainsäädännön silmissä kaupan oleellinen osapuoli, jota ilman sopimusta ei voi tehdä, myyjällä ei ole enää merkitystä sopimuksen täytäntöönpanon jälkeen. Yrityskaupan mahdollinen vaikutus markkinoihin riippuu pelkästään siitä, millaiset seuraukset yrityskaupan myötä siirtyvien varojen ja ostajan taloudellisten resurssien ja rahoitusvarojen yhdistämisellä on. Myyjän osuudella ei ole vaikutusta tässä yhteydessä, koska se pysyy itsenäisenä yrityksenä.

3.3. Peräkkäiset hankinnat

32. Peräkkäiset yrityshankinnat ovat joskus vain yksittäisiä osia samojen osapuolten välisessä laajemmassa liiketoimintastrategiassa. Yksittäisen tapahtuman tarkastelu vaikkapa vain toimivallan selvittämiseksi merkitsisi todellisen taloudellisen tilanteen sivuuttamista. Vaikka jotkut yrityshankinnat on kenties porrastettu vastaamaan paremmin osapuolten tarpeita, joskus näin toimitaan sulautuma-asetuksen säännösten kiertämiseksi.

33. Edellisessä kohdassa mainittu mahdollisuus on otettu huomioon 5 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa, jonka mukaan kahta tai useampaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua hankintaa pidetään kuitenkin yhtenä ja samana keskittymänä, joka on syntynyt sinä päivänä, jona viimeinen

hankinta on tehty, jos hankinnat tapahtuvat kahden vuoden kuluessa ja niiden osapuolina ovat samat henkilöt tai yritykset.

34. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos yritys A ostaa yrityksen B tytäryhtiön, joka muodostaa 50 prosenttia B:n koko toiminnasta, ja seuraavana vuonna A ostaa toisen B:n tytäryhtiön (lopun 50 prosenttia B:stä), yrityskauppoja pidetään yhtenä hankintana. Jos molempien yritysten yhteisön alueelta kertynyt liikevaihto olisi vain 200 miljoonaa ecua, ensimmäisestä myynnistä ei tarvitsisi ilmoittaa, elleivät 1 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyisi. Koska jälkimmäinen hankinta kuitenkin tapahtuu kahden vuoden kuluessa ensimmäisestä hankinnasta, molemmista hankinnoista on tehtävä yhteinen ilmoitus jälkimmäisen hankinnan yhteydessä.

35. Tämän säännöksen merkitys on siinä, että kahden vuoden aikana tehdyt edelliset hankinnat on ilmoitettava, jos ne yhdessä viimeisimmän hankinnan kanssa ylittävät sulautuma-asetuksen mukaiset raja-arvot.

3.4. Yhtymien liikevaihto

36. Kun sulautuma-asetuksen 1 artiklassa⁽⁸⁾ tarkoitettu keskittymään osallistuva yritys on yhtymän osa, koko yhtymän liikevaihto otetaan huomioon raja-arvojen täyttymistä arvioitaessa. Tavoitteena on jälleen määrittää liiketoimessa yhdistyneiden taloudellisten voimavarojen kokonaismäärä.

37. Sulautuma-asetuksessa ei määritellä ryhmän käsitettä. Kun määritellään, mitkä yritykset kuuluvat keskittymään osallistuvan yrityksen kanssa samaan yhtymään, mittarina käytetään siihen suoraan tai välillisesti yhteydessä olevien yritysten oikeutta johtaa keskittymään osallistuvan yrityksen liiketoimintaa.

38. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

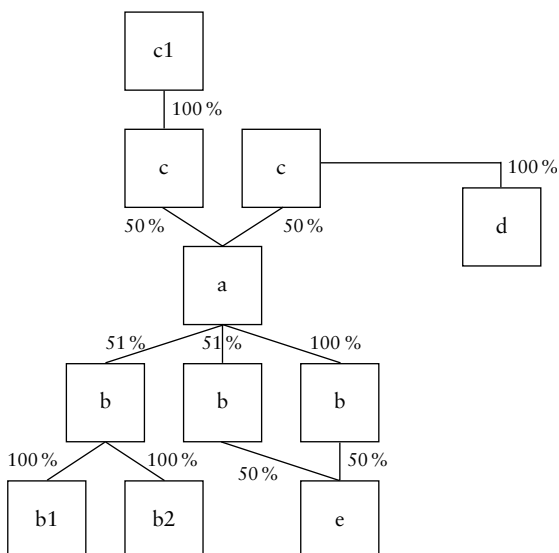
”Jollei 2 kohdasta muuta johdu, keskittymään osallistuvan yrityksen 1 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu liikevaihto saadaan laskemalla yhteen seuraavien yritysten liikevaihdot:

⁽⁸⁾ Katso komission tiedonanto keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä.

- a) keskittymään osallistuva yritys
- b) sellaiset yritykset, joissa keskittymään osallistuva yritys suoraan tai välillisesti
- omistaa enemmän kuin puolet osakepääomasta tai liikevaroista, tai
 - voi käyttää yli puolta toisen yhtiön äänimäärästä, tai
 - saa asettaa enemmän kuin puolet yrityksen valvonta- tai hallintoelimen taikka yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsenistä, tai
 - saa johtaa yrityksen liiketoimintaa
- c) yritykset, joilla on b alakohdassa luetellut oikeudet keskittymään osallistuvasta yrityksessä
- d) yritykset, joissa kahdella tai useammalla c alakohdassa tarkoitetulla yrityksellä on b alakohdassa luetellut oikeudet
- e) yritykset, joissa kahdella tai useammalla a–d alakohdassa tarkoitetulla yrityksellä yhdessä on b alakohdassa luetellut oikeudet.”

Tämä tarkoittaa sitä, että keskittymäjärjestelyyn suoraan osallistuvan yrityksen (a alakohhta) liikevaihtoon tulee sisällyttää sen tytäryhtiöt (b alakohhta), sen emoyhtiöt (c alakohhta), sen emoyhtiöiden muut tytäryhtiöt (d alakohhta) sekä kaikki muut yritykset, joissa kahdella tai useammalla e alakohdassa tarkoitetulla yrityksellä on yhteinen määräysvalta. Seuraavassa kaaviossa on esimerkki asiasta:

Keskittymään osallistuva yritys ja sen ryhmä:

- a: Keskittymään osallistuva yritys
- b: Keskittymään osallistuvan yrityksen tytäryhtiöt ja niiden tytäryhtiöt (b1 ja b2)
- c: Keskittymään osallistuvan yrityksen emoyhtiöt ja niiden omat emoyhtiöt (c1)
- d: Muut keskittymään osallistuvan yrityksen emoyhtiöiden tytäryhtiöt
- e: Yritykset, joissa kahdella (tai useammalla) ryhmän yrityksellä on yhteinen määräysvalta

Huomautus: Käytetyt kirjaimet vastaavat 5 artiklan 4 kohdan alakohtia.

Kaaviota koskevia huomautuksia:

1. Jos b alakohdassa esitetyt määräysvallan edellytykset täyttyvät, kyseisen tytäryhtiön koko liikevaihto otetaan huomioon riippumatta määräysvaltaa käyttävän yrityksen osakkeenomistuksen suuruudesta. Oheisessa esimerkissä osallistuvan yrityksen (a) kaikkien kolmen b:llä merkityn tytäryhtiön koko liikevaihto otetaan huomioon.
2. Kun jollakin ryhmään kuuluvaksi katsotulla yrityksellä on määräysvalta toisissa yrityksissä, näiden yritysten liikevaihto tulisi myös sisällyttää laskelmiin. Kaavion esimerkissä yhdellä a:n tytäryhtiöistä (b) on omat tytäryhtiöt b1 ja b2.
3. Jos kahdella tai useammalla yrityksellä yhdessä on määräysvalta osallistuvassa yrityksessä (a) ja niiden on yksimielisesti päätettävä osallistuvan yrityksen asioista, kaikkien näiden määräysvaltaa käyttävien yritysten liikevaihto on sisällytettävä laskelmiin⁽⁹⁾. Esimerkissä kaksi osallistuvan yrityksen (a) emoyhtiötä (c) otettaisiin huomioon samoin kuin niiden omat emoyhtiöt (esimerkissä c1). Vaikka sulautuma-asetuksessa ei suoraan mainita tapauksia, joissa keskittymään osallistuva yritys on todellisuudessa yhteisyritys, tämän voi johtaa 5 artiklan 4 kohdan c alakohdasta, jossa käytetään monikko emoyhtiöistä puhuttaessa. Komissio on soveltanut johdonmukaisesti tätä tulkintaa.
4. Ryhmän sisäiset myynnit on vähennettävä konsernin liikevaihdosta (katso 22 kohta).

⁽⁹⁾ Katso komission tiedonanto keskittymään osallistuvien yritysten käsitteestä (26–29 kohta).

39. Sulautuma-asetuksessa käsitellään myös sitä erityistilannetta, jossa kahdella tai useammalla osallistuvalla yrityksellä on yhdessä määräysvalta toisessa yrityksessä. Asetuksen 5 artiklan 5 kohdan a alakohdan mukaan yhteisyrityksen ja kunkin keskittymään osallistuvan yrityksen tai muun johonkin niistä asetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti yhteydessä olevan yrityksen välisestä tuotteiden myynnistä tai palvelujen tarjoamisesta kertynyttä liikevaihtoa ei oteta huomioon. Tällä säännöllä pyritään välttämään lukujen huomioon ottaminen kahteen kertaan. Yhteisyrityksen ja ulkopuolisten yritysten välisistä liiketoimista kertynyt liikevaihto jaetaan 5 artiklan 5 kohdan b alakohdan mukaan tasan keskittymään osallistuvien yritysten kesken yhteisen määräysvallan huomioon ottamiseksi ⁽¹⁰⁾.

40. Keskittymään osallistuvien yritysten ja kolmansien muodostamissa yhteisyrityksissä komissio on 5 artiklan 5 kohdan b alakohdassa esitetyn periaatteen mukaisesti toistaiseksi kohdentanut jokaiselle yhteisyrityksessä määräysvaltaa käyttävälle eli jokaiselle keskittymään osallistuvalla yritykselle sekä kolmannelle yritykselle yhtä suuren osuuden yhteisyrityksen liikevaihdosta. Yhteinen määräysvalta on kuitenkin näissä tapauksissa todistettava.

Käytäntö on osoittanut, että tämän tiedonannon on mahdotonta kattaa kaikkia niitä tilanteita, jotka mahdollisesti syntyvät yhteisyritysten tai yhteistä määräysvaltaa koskevien tapausten liikevaihtoa laskettaessa. Mikäli epäselvyyksiä ilmenee, arviota tehtäessä on noudatettava pääsääntöjä, jotka koskevat liikevaihdon kaksinkertaisen laskeamisen kieltoa ja sitä, että liikevaihdon tulee kuvata mahdollisimman tarkasti keskittymään osallistuvien yritysten taloudellista vahvuutta ⁽¹¹⁾.

41. On huomattava, että 5 artiklan 4 kohdassa viitataan vain keskittymän syntyessä olemassa oleviin ryhmiin eli ryhmiin, joihin keskittymään osallistuvat yritykset jo kuuluvat. Säännöksellä ei tarkoiteta keskittymän myötä syntyviä uusia yritysrakenteita. Jos yritykset A ja B tytäryrityksineen aikovat sulautua,

osallistuvia yrityksiä ovat A ja B eikä niiden muodostama uusi yksikkö, mistä seuraa, että molempien ryhmien liikevaihto on laskettava erikseen.

42. Koska tässä säännöksessä pyritään vain liikevaihdon laskemista varten tunnistamaan olemassa oleviin yhtymiin kuuluvat yritykset, 5 artiklan 4 kohdassa mainittu oikeus johtaa yrityksen toimintaa ⁽¹²⁾ eroaa jonkin verran 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua määräysvallasta, joka on ensin todettava tutkimalla sen hankkimista koskevaa järjestelyä. Ensimmäinen mainittu tapaus on helpompi osoittaa tosiasioiden perusteella, kun taas jälkimmäinen tapaus vaatii tarkempaa tutkintaa, koska jos määräysvaltaa ei ole, myöskään keskittymää ei synny.

3.5. Valtionyhtiöiden liikevaihto

43. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan 4 kohdassa esitetään menetelmä, jonka avulla määritetään liikevaihdon laskemista varten taloudellinen ryhmittymä, johon keskittymään osallistuva yritys kuuluu. Valtionyhtiöiden osalta säännöstä on kuitenkin tulkittava neuvoston asetuksen 4064/89 johdanto-osan 12 kappaleen mukaisesti. Tässä johdanto-osan kappaleessa säädetään, että julkisten ja yksityisten alojen välisen syrjinnän välttämiseksi ”julkisilla aloilla keskittymään osallistuvan yrityksen liikevaihtoa laskettaessa täytyy ottaa huomioon yritykset, jotka muodostavat sellaisen taloudellisen yksikön, jolla on itsenäinen päätösvalta. Näin on toimittava yritysten pääoman hallintatavasta tai niihin sovellettavista hallinnollista valvontaa koskevista säännöistä riippumatta”. Se, että molemmat kaksi yhtiötä olisivat valtionyhtiöitä, ei välttämättä tarkoita, että ne ovat osa 5 artiklan mukaista ryhmää. Sitä vastoin on pohdittava, ovatko molemmat yritykset itsenäisiä taloudellisia yksiköitä.

44. Jos valtion omistama yritys ei ole osa teollista holdingyhtiötä eikä sen toimintaa ole yhteensovitettu muiden valtion hallitsemien yritysten kanssa, sitä on pidettävä 5 artiklaa sovellettaessa itsenäisenä ryhmänä, eikä muiden valtion omistamien yhtiöiden liikevaihtoa oteta huomioon. Siinä tapauksessa, että jäsenvaltion liiketoiminta on koottu holdingyhtiöiksi tai sitä johdetaan keskit-

⁽¹⁰⁾ Esimerkki: Yritykset A ja B perustavat yhteisyrityksen C. Näillä kahdella emoyhtiöllä on yhteinen määräysvalta yhtiössä D, vaikka A omistaa 60 % pääomasta ja B 40 %. Kun lasketaan A:n ja B:n liikevaihto niiden perustaessa uuden yhteisyrityksen C, D:n ulkopuolisten kanssa käymästä kaupasta kertynyt liikevaihto jaetaan tasan A:n ja B:n kesken.

⁽¹¹⁾ Katso esimerkiksi asia IV/M.806 — BA/TAT, 26.8.1996

⁽¹²⁾ Katso esimerkiksi asia IV/M.126 — Accor/Wagon-Lits, 28.2.1992 ja asia IV/M.940 — UBS/Mister Minit, 9.7.1997.

tysti tai jos muiden syiden vuoksi on selvää, että valtionyhtiöt muodostavat taloudellisen yksikön, jolla on itsenäinen päätösvalta, näiden yritysten liikevaihtoa on 5 artiklaa sovellettaessa pidettävänä osana keskittymään osallistuvan yrityksen ryhmää.

II. LIIKEVAIHDON MAANTIETEELLINEN KOHDENTAMINEN

1. Yleissääntö

45. Muilla kuin asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 3 kohdan a alakohdan raja-arvoilla varaudutaan tapauksiin, joissa yhteisöstä kertyvä liikevaihto on niin suuri, jotta näillä tapauksilla on merkitystä yhteisölle ja joissa liikevaihto kertyy toiminnasta, joka liittyy useaan jäsenvaltioon. Tällaiset tapaukset edellyttävät liikevaihdon maantieteellistä kohdentamista. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan liikevaihdon sijainti määritellään sen mukaan, mikä on asiakkaan sijaintipaikka kaupanteon hetkellä.

”Liikevaihto yhteisössä tai jäsenvaltiossa käsittää tuotteiden myynnin ja palvelujen tarjoamisen yrityksille ja kuluttajille yhteisössä tai kyseisessä jäsenvaltiossa.”

46. Viittauksella tuotteiden myyntiin ja palvelujen tarjoamiseen ei pyritä asettamaan tuotteita ja palveluja eriarvoiseen asemaan, kun määritelmässä painotetaan tuotteiden osalta niiden myyntipaikkaa, mutta palvelujen osalta paikkaa, jossa palvelu tarjotaan (joka saattaa olla muu kuin paikka, jossa palvelu myydään). Molemmissa tapauksissa liikevaihto on kohdennettava paikkaan, johon asiakas on sijoittautunut, koska se on tavallisesti paikka, jossa sopimus tehdään, palvelun tarjoajan liikevaihto kertyy ja jossa kilpaillaan muiden palvelujen tarjoajien kanssa⁽¹³⁾. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ei oteta huomioon sitä, missä tavara tai palvelu käytetään tai missä tavara tai palvelu hyödynnetään. Henkilöauton kaltaisen liikuteltavan hyödykkeen ostaja voi ajaa autollaan

halki Euroopan, mutta se on ostettu tietystä paikasta, esimerkiksi Pariisista, Berliinistä tai Madridista. Sama pätee myös tapauksissa, joissa voidaan erottaa palvelun ostaminen sen toimittamisesta. Matkatoimistot esimerkiksi kilpailevat paikallisesti vähittäismyyjien tapaan myydessään valmismatkoja, vaikka palvelu tarjotaankin lukuisissa kaukaisissa matkakohteissa. Liikevaihto kertyy kuitenkin paikallisesti eikä lopullisissa loma-kohteissa.

47. Tämä pätee myös silloin, kun monikansallisella yrityksellä on yhteisönlaajuinen ostostrategia ja se hankkii tarvitsemansa tavarat tai palvelut yhdestä paikasta. Vaikka hankitut osat myöhemmin käytettäisiin useassa jäsenvaltiossa sijaitsevassa kymmenessä tehtaassa, osto konsernin ulkopuolisesta yrityksestä tapahtui vain yhdessä maassa. Myöhempi jakelu toisiin toimipaikkoihin on pelkästään osallistuvan yrityksen sisäinen asia.
48. Eräillä toimialoilla liikevaihdon maantieteelliseen kohdentamiseen liittyy kuitenkin erityisiä ongelmia katso III jakso).

2. Liikevaihdon muuntaminen ecumääräiseksi

49. Kun liikevaihto muunnetaan ecuiksi, käytettävän vaihtokurssin suhteen on oltava varovainen. Yrityksen vuotuinen liikevaihto on muunnettava käyttäen kyseisten 12 kuukauden keskikurssia. Tiedot kurssista saa komissiolt. Liikevaihtolukuja ei saa jakaa neljännesvuosittaiseksi, kuukausittaiseksi tai viikottaiseksi myynniksi, joka sitten muunnetaan ecun vastaavien ajanjaksojen keskikurssilla ecuiksi ja lasketaan yhteen koko vuoden liikevaihdoiksi.
50. Samaa menetelmää sovelletaan, jos yritys käy kauppaa useilla eri valuutoilla. Vahvistetusta konsernitilinpäätöksestä saatu, ryhmän käyttämässä valuutassa ilmaistu liikevaihto muunnetaan ecumääräiseksi 12 kuukauden keskikurssia käyttäen. Paikallisessa valuutassa ilmaistua myyntiä ei saa suoraan muuntaa ecuiksi, koska nämä luvut eivät ole peräisin vahvistetusta konsernitilinpäätöksestä.

⁽¹³⁾ Liikevaihto tulisi kohdentaa paikkaan, johon asiakas oli sijoittautunut ostaessaan tuotteen tai palvelun, vaikka se olisi eri kuin paikka, johon lasku lähetetään.

III. LUOTTOLAITOKSET, MUUT RAHOITUSLAITOKSET JA VAKUUTUSYRITYKSET

1. Määritelmät

51. Pankki- ja vakuutustoiminnan erityisluonne otetaan huomioon sulautuma-asetuksessa, johon sisältyy erityiset säännökset liikevaihdon laskemisesta näillä aloilla ⁽¹⁴⁾. Vaikka sulautuma-asetuksessa ei määritellä 5 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja luottolaitoksia ja muita rahoituslaitoksia, komissio on käytännössä aina soveltanut ensimmäisen ja toisen pankkidirektiivin määritelmiä:

- ”Luottolaitoksella tarkoitetaan yritystä, joka liiketoimintanaan vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa ⁽¹⁵⁾.”
- ”Rahoituslaitoksella tarkoitetaan muuta yritystä kuin luottolaitosta, jonka pääasiallisena toimintana on hankkia omistusyhteyksiä tai harjoittaa yhtä tai useampaa liitteen 2–12 kohdassa lueteltua toimintaa ⁽¹⁶⁾”.

52. Rahoituslaitoksen määritelmästä seuraa, että holdingyhtiöitä on pidettävä rahoituslaitoksina. Toisaalta yrityksiä, jotka harjoittavat säännöllisesti pääasiallisena toimintanaan yhtä tai useampaa edellä mainitun liitteen 2–12 kohdassa erikseen mainittua toimintaa, on myös pidettävä sulautuma-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuina rahoituslaitoksina. Näitä liitteen 2–12 kohtien mukaisia toimintoja ovat

- luotonanto (muun muassa kulutusluotot, kiinnitysluotot ja factoring)
- rahoitusleasing
- maksujen välityspalvelut

— maksuvälineiden (esim. luottokortit, matkashekit ja pankkivekselit) liikkeeseenlasku ja hoitaminen

— takaukset ja sitoumukset

— kaupankäynti omaan tai asiakkaiden lukuun rahamarkkinainstrumenteilla, ulkomaan valuutalla, rahoitusfutuureilla ja optioilla, valuuttaja korkoinstrumenteilla sekä siirtokelpoisilla arvopapereilla

— osallistuminen osakeanteihin ja niihin liittyvien palvelujen tarjoaminen

— yritysneuvonta pääoman rakennetta ja toimialastrategiaa koskevissa asioissa ja niihin liittyvissä kysymyksissä sekä sulautumisiin ja yritysostoihin liittyvä neuvonta ja palvelut

— välitystoiminta rahamarkkinoilla

— arvopaperisalkun hoito ja neuvonta

— arvopaperisäilytys ja -hoito.

2. Liikevaihdon laskeminen

53. Sulautuma-asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa säädetään luottolaitosten ja muiden rahoituslaitosten liikevaihdon laskemisessa sovellettavista menetelmistä. Tämän jakson tarkoitus on selvittää edellä mainitun kaltaisten yritysten liikevaihdon laskemiseen liittyviä kysymyksiä, joita on esitetty sulautuma-asetuksen soveltamisen yhteydessä.

2.1. *Luotto- ja rahoituslaitokset (muut kuin rahoitusholdingyhtiöt)*

2.1.1. Yleistä

54. Pankkitoiminnan tuloa koskevan perusteen soveltamisessa luottolaitosten ja muiden rahoituslaitosten maailmanlaajuisen liikevaihdon laskemiseen ei yleensä ole erityisiä vaikeuksia. Ongelmia voi syntyä liikevaihdon kohdentamisessa yhteisön alueella ja myös yksittäisissä jäsenvaltioissa. Tähän tarkoitukseen sovellettava peruste on sulautuma-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan a alakohdan v alakohdan toisen alakohdan mukainen sivukonttorin tai yksikön sijaintipaikka.

⁽¹⁴⁾ Katso sulautuma-asetuksen 5 artiklan 3 kohta.

⁽¹⁵⁾ Luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 12 päivänä joulukuuta 1977 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 77/780/ETY, 1 artikla (EYVL L 322, 17.12.1977, s. 30).

⁽¹⁶⁾ Luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta ja direktiivin 77/780/ETY muuttamisesta 15 päivänä joulukuuta 1989 annettu toinen neuvoston direktiivi 89/646/ETY, 1 artiklan 6 kohta (EYVL L 386, 30.12.1989, s. 1).

2.1.2. Leasingyritysten liikevaihto

55. Rahoitusleasingin ja käyttöleasingin välinen merkittävä ero on otettava huomioon. Rahoitusleasing-sopimukset ovat periaatteessa pitkäaikaisempia kuin käyttöleasing-sopimukset ja vuokrauskohteen omistusoikeus siirtyy tavallisesti vuokra-ajan päättyessä vuokraajalle tämän käyttäessä sopimukseen sisältyvän osto-optionsa. Käyttöleasing-sopimuksissa sitä vastoin omistusoikeus ei siirry vuokraajalle vuokra-ajan päättyessä ja huolto-, korjaus- ja vakuutusmaksut sisältyvät leasingmaksuihin. Rahoitusleasingissa vuokranantaja siis myöntää lainan, jotta vuokraaja pystyy hankkimaan tietyn hyödykkeen. Rahoitusleasingyhtiö on siis 5 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettu rahoituslaitos, ja sen liikevaihto on laskettava noudattaen luottolaitosten ja muiden rahoituslaitosten liikevaihdon laskemista koskevia erityissääntöjä. Koska käyttöleasingiin ei liity tätä luoton myöntämistä, sitä harjoittavaa yritystä ei pidetä ainakaan päätoimisena rahoituslaitoksena, joten liikevaihdon laske-
misessa sovelletaan 5 artiklan 1 kohdan yleisiä sääntöjä ⁽¹⁷⁾.

2.2. Vakuutusyritykset

2.2.1. Vakuutusmaksujen kokonaismäärä

56. Vakuutusmaksujen kokonaismäärän käsitteen soveltaminen vakuutusyritysten liikevaihdon mittaamiseksi on aiheuttanut epäselvyyksiä sulautuma-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädetystä määritelmästä huolimatta. Seuraavat selvennykset ovat tarpeen:
- Vakuutusmaksujen kokonaismäärällä tarkoitetaan vastaanotettuja vakuutusmaksuja, joihin saattaa sisältyä jälleenvakuutuksesta saadut maksut, jos keskittymään osallistuva yritys harjoittaa jälleenvakuutusta. Menevään jälleenvakuutukseen liittyvät maksut, eli kaikki osallistuvan yrityksen jälleenvakuutus-turvan saamiseksi maksamat ja maksettavaksi tulevat

maksut, sisältyvät sulautuma-asetuksessa tarkoitettuun vakuutusmaksujen kokonaismäärään.

- Viittaus vakuutusmaksuun (vakuutusmaksujen kokonaismäärä, nettomaksu, menevään jälleenvakuutukseen liittyvä maksu) ei liity vain uusiin tilikauden aikana tehtyihin vakuutus-sopimuksiin, vaan myös kaikkiin aikaisempina vuosina tehtyihin vakuutus-sopimuksiin, jotka ovat voimassa tarkastelun kohteena olevan tilikauden aikana.

2.2.2. Vakuutusyritysten sijoitukset

57. Jotta vakuutusyrityksillä, joita pidetään myös sijoittajina, olisi riittävästi varallisuutta vakuutuskorvausten maksamista varten, niillä on yleensä huomattavat sijoitukset osakkeissa, korkoa tuottavissa arvopapereissa, kiinteässä omaisuudessa ja muissa kohteissa, jotka tuottavat vuosittaista tuloa, jota ei lasketa vakuutusyritysten liikevaihtoon.
58. Sulautuma-asetusta sovellettaessa on kuitenkin erotettava puhtaat rahoitusinvestoinnit, joissa vakuutusyhtiö ei osallistu sijoituksen kohteena olevan yrityksen toimintaan, ja ne investoinnit, jotka johtavat määräysvallan hankkimiseen tietystä yrityksestä. Tällöin vakuutusyritys voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa keskittymään osallistuvan tytäryhtiön tai osakkuusyhtiön liiketoiminnassa. Näissä tapauksissa sovelletaan sulautuma-asetuksen 5 artiklan 4 kohtaa, joten tytäryhtiön tai osakkuusyhtiön liikevaihto on lisättävä vakuutusyrityksen liikevaihtoon, kun liikevaihtoa verrataan sulautuma-asetuksessa säädettyihin raja-arvoihin ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁷⁾ Katso asia IV/M.234, GECC/Avis Lease, 15.7.1992.

⁽¹⁸⁾ Katso asia IV/M.018, AG/AMEV, 21.11.1990.

2.3. Rahoitusholdingyhtiöt ⁽¹⁹⁾

59. Rahoitusholdingyhtiö on rahoituslaitos, ja sen liikevaihto on laskettava luottolaitosten ja muiden rahoituslaitosten liikevaihdon laskemisessa noudatettavien 5 artiklan 3 kohdan a alakohdan säännösten mukaisesti. Koska holdingyhtiön pääasiallinen tarkoitus on hankkia ja hoitaa osuuksia toisissa yrityksissä, myös 5 artiklan 4 kohdan säännöksiä sovelletaan (vakuutusyritysten tapaan) niihin osuuksiin, jotka tuottavat oikeuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa toisen yrityksen liiketoiminnassa. Rahoitusholdingyhtiöiden liikevaihto lasketaan 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti, mutta siihen voi olla tarpeen lisätä niiden yritysten liikevaihto, jotka kuuluvat 5 artiklan 4 kohdassa mainittuihin yrityksiin. ("5 artiklan 4 kohdan mukaiset yritykset").

Käytännössä rahoitusholdingyhtiöiden liikevaihto (vahvistamaton) täytyy ottaa ensin huomioon. Sen jälkeen siihen lisätään 5 artiklan 4 kohdan mukaisen yritysten liikevaihto ottaen huomioon vähennetyt osingot ja muut tuotot, jotka nämä yritykset jakavat rahoitusholdingyhtiöille. Seuraavassa esimerkki tämentyyppisestä laskutavasta:

	<i>miljoonaa ecua</i>
1. Rahoitustoimintaan liittyvä liikevaihto (vahvistamaton)	3 000
2. 5 artiklan 4 kohdan mukaisten vakuutusyritysten liikevaihto (vakuutusmaksujen kokonaismäärä)	300

3.	5 artiklan 4 mukaisten teollisuusyritysten liikevaihto	2 000
4.	Vähennetyt osingot ja muut tulot 2 ja 3 kohdan mukaisten yritysten osalta	< 200 >
5.	Rahoitusholdingyhtiön ja sen ryhmän kokonaisliikevaihto	5 100

60. Tällaisissa laskutavoissa voidaan joutua ottamaan huomioon eri kirjanpitosäännöt, jotka ovat jossain määrin yhdenmukaisia, mutta eivät täysin samoja yhteisön alueella. Näitä ovat varsinkin konsernitilinpäätöksiä laadittaessa sovellettavat säännöt. Tämä pätee kaikkiin sulautuma-asetuksen soveltamisalaan kuuluviin yrityksiin, mutta erityisesti rahoitusholdingyhtiöihin ⁽²⁰⁾, ja koska ne hallinnoivat lukuisia erityyppisiä yrityksiä. Niiden vaikutusvaltaa tytäryhtiöissä ja muissa yhtiöissä, joissa niillä on osuuksia, on tutkittava huolellisesti.

61. Edellä esitetty rahoitusholdingyhtiöiden liikevaihtoa koskeva laskutapa voi osoittautua käytännössä hankalaksi. Menetelmän täydellinen ja yksityiskohtainen soveltaminen on tarpeen vain silloin, kun näyttää siltä, että rahoitusholdingyhtiön liikevaihto on lähellä sulautuma-asetuksen raja-arvoja. Muissa tapauksissa voi olla ilmeistä, että liikevaihto on huomattavasti pienempi tai suurempi kuin sulautuma-asetuksessa säädetty raja-arvot, joten julkaistu tilinpäätös riittää toimivallan määrittämiseen.

⁽¹⁹⁾ Tässä kohdassa esitettyjä periaatteita, jotka koskevat rahoitusholdingyhtiöitä, voidaan tietyssä määrin soveltaa rahastohallintoyrityksiin.

⁽²⁰⁾ Katso esimerkiksi asia IV/M.166, Torras/Sarrió, 24.2.1992; asia IV/M.213, Hong Kong ja Shanghai Bank/Midland, 21.5.1992 ja asia IV/M.192, Benesto/Totta 14.4.1992.

KOMISSION TIEDONANTO

yrityskeskittymien käsittelyä koskevien menettelyjen yhteensovittamisesta EHTY:n ja EY:n perustamissopimusten mukaisesti

(98/C 66/05)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

I. JOHDANTO

otetaan huomioon yritysten oikeudet siten, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta.

1. Seuraavat säännökset koskevat EHTY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia keskittymiä. Säännösten tarkoituksena on lisätä avoimuutta ja edistää puolustautumisoikeuden hyödyntämistä kyseisiä keskittymiä koskevan tutkimuksen yhteydessä ja nopeuttaa päätöksentekoa. Tämän vuoksi säännökset perustuvat tiettyjen sääntöjen yhteensovittamiseen yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 soveltamisalaan kuuluvien sääntöjen kanssa ⁽¹⁾.
2. Komissio toivoo tässä yhteydessä voivansa vastata yritysten odotuksiin ennen kaikkea niiden keskittymien osalta, jotka kuuluvat sekä EHTY:n että EY:n perustamissopimusten soveltamisalaan. Tämä tiedonanto olisi nähtävä yrityksenä yksinkertaistaa menettelyä kahden perustamissopimuksen asettamissa rajoissa. Tällä tavoin käyttöön otettujen sääntöjen avulla EHTY-yritysten pitäisi voida perehtyä yleisiin oikeudellisiin menettelyihin EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen lähestyessä.

Vastaväitetiedoksianto, komission aikoessa asettaa keskittymän hyväksymiselle ehtoja tai kieltää keskittymän

4. EHTY:n perustamissopimuksen 66 artiklassa ei mainita nimenomaisesti vastaväitetiedoksiannon lähettämistä ennen ehdollisen luvan myöntämistä tai keskittymän kieltämistä. Siitä määrätään ainoastaan tapauksissa, joissa on kyse taloudellisesta seuraamuksesta (EHTY:n perustamissopimuksen 36 artikla) tai yrityskeskittymän purkamisesta tehdystä päätöksestä tai muista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on palauttaa tehokas kilpailu, kun keskittymä on jo toteutettu (EHTY:n perustamissopimuksen 66 artiklan 5 kohdan toinen alakohta). Komissio katsoo kuitenkin voivansa sitoutua tällaisen tiedonannon lähettämiseen ilmaistakseen sillä puolustautumisoikeuden yleistä periaatetta; yhteisöjen tuomioistuin on tunnustanut tämän periaatteen yhteisön oikeuden yleiseksi periaatteeksi. Sen vuoksi komissio perustaa päätöksensä ainoastaan niihin vastaväitteisiin, joiden osalta ne, joita asia koskee, ovat kyenneet esittämään huomautuksensa.

II. EHTY:N PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUKAISEN
YRITYSKESKITTYYMIEN VALVONNAN MENETTELYJEN
KESKEISET MUUTOKSET

Ilmoitusten julkaiseminen

3. Vastaisuudessa komissio julkaisee *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ilmoitukset EHTY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista keskittymistä. Komissio mainitsee erityisesti niiden nimet, joita asia koskee, keskittymän laadun ja kysymyksessä olevat talouden alat. Julkaisemisessa

Tämä ei luonnollisesti estä komissiota hyväksymästä sitä, että yritykset muuttavat keskittymäehdotuksiansa oma-aloittaisesti, jolloin vastaväitetiedoksiannon lähettäminen ei ole tarpeen erityisesti, kun havaittu kilpailullinen ongelma on helposti tunnistettavissa, rajattu ja yksinkertaisesti ratkaistavissa nykyisen käytännön mukaisesti.

Asiakirjoihin tutustuminen ja mahdollisuus esittää huomautuksia suullisesti (kuuleminen)

⁽¹⁾ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1; oikaistu EYVL:ssä L 257, 21.9.1990, s. 13.

5. Mahdollisuus tutustua komission asiakirjoihin ja esittää huomautuksia suullisesti (kuuleminen)

vastaväitetiedoksiannon lähettämisen jälkeen on kyseisen tiedoksiannon looginen seuraus. Sen vuoksi komissio vahvistaa antavansa tällaisen mahdollisuuden asianomaisille luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille. Se soveltaa tässä yhteydessä ja vastaavasti sääntöjä, jotka on vahvistettu yrityskestittymien valvonnasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 säädetyistä ilmoituksista, määräajoista ja kuulemisista; soveltamista koskeva asetus 21 päivänä joulukuuta 1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 3384/94 ⁽²⁾ 14, 15 ja 16 artiklassa, ja soveltaminen tapahtuu komissiossa kilpailun alalla pidettävistä kuulemismenettelyistä vastaavan neuvonantajan toimivaltuuksista 12 päivänä joulukuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/810/EHTY, EY ⁽³⁾ ja sisäisistä menettelysäännöistä käsiteltäessä pyyntöjä saada tutustua asiakirjoihin EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan, EHTY:n perustamissopimuksen 65 ja 66 artiklan ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 soveltamistapauksissa annetun komission tiedonannon mukaisesti ⁽⁴⁾.

Vastaväitetiedoksiannon jälkeen tehtyjen lopullisten päätösten julkaiseminen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ja kaikkien hyväksymispäätösten julkisuus

6. Vastaväitetiedoksiannon jälkeen tehdyt lopulliset päätökset julkaistaan järjestelmällisesti *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. Myös kaikki hyväksymispäätökset julkaistaan. Julkaisemisessa noudetaan EHTY:n perustamissopimuksen 47 artiklan mukaista liikesalaisuutta.

Määräajat

7. Vastaväitetiedoksianto lähetetään kymmenen viikon kuluessa yrityskestittymää koskevasta ilmoituksesta. Kun vastaväitetiedoksianto on lähetetty, lopullien päätös tehdään viiden kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Näiden määräaikojen edellytyksenä on, että yritykset käyttävät asetuksen (EY) N:o 3384/94 liitettyä CO-lomaketta ja toimittavat

komissiolle viisi jäljennöstä ilmoituksesta. Komission katsoessa, ettei vastaväitetiedoksianto tarvitse lähettää, komissio pyrkii tekemään päätöksensä kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

8. Ilmoituksen voimaantulopäivän osalta komissio soveltaa sovellettavin osin asetuksen (EY) N:o 3384/94 4 artiklan säännöksiä. Mainitun artiklan 5 kohdan soveltamisen osalta sanat "asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 olevan 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti" korvataan sanoilla "tämän tiedonannon 3 kohdan mukaisesti". Edellä 7 kohdassa mainitut kymmenen viikon ja viiden kuukauden pituiset määräajat alkavat sitä päivää seuraavasta arkipäivästä, josta ilmoitus tulee voimaan. Kymmenen viikon määräaika päättyy sen päivän päätteessä, joka määräajan alkamista seuraavalla kymmenennellä viikolla on sama viikonpäivä kuin se, josta määräaika alkaa. Viiden kuukauden määräaika päättyy sen päivän päätteessä, joka määräajan alkamista seuraavana viidentenä kuukautena on sama viikonpäivä kuin se, josta määräaika laskeaan alkavaksi. Jos tätä päivää ei ole kyseisenä kuukautena, määräaika päättyy tämän kuukauden viimeisen päivän päätteessä. Jos viimeinen päivä ei ole arkipäivä, määräajan päättyy ensimmäisen seuraavan arkipäivän päätteessä. Määräajoissa otetaan huomioon yleiset vapaapäivät asetuksen (EY) N:o 3384/94 8 artiklassa vahvistettujen sääntöjen mukaan ja kyseisen asetuksen 22 artiklassa määritellyllä tavalla.
9. Komissio suhtautuu myönteisesti sille alustavien ilmoitusten yhteydessä esitettäviin pyyntöihin saada vapautus joidenkin CO-lomakkeissa vaadittujen tietojen toimittamisesta rajoittaen vaadittavat tiedot tapausten tutkimisen kannalta ehdottoman välttämättömään.

III. TÄYTÄNTÖÖNPANO

10. Komissio soveltaa edellä olevia sääntöjä, jos ne eivät jo ole voimassa, ilmoitettuihin yrityskestittymiin 1 päivästä maaliskuuta 1998.

⁽²⁾ EYVL L 377, 31.12.1994, s. 1

⁽³⁾ EYVL L 330, 21.12.1994, s. 67

⁽⁴⁾ EYVL C 23, 23.1.1997, s. 3.

**Tiedonanto kaikkia toimintoja hoitavien yhteisyritysten arvioimisesta Euroopan yhteisön
kilpailua koskevien säännösten mukaan**

(98/C 66/06)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

Kesäkuun 30 päivänä 1997 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1310/97, jolla muutettiin yrityskehittämisen valvonnasta annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 4064/89 ⁽¹⁾, kaikki kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavat yhteisyritykset, jotka ovat yhteisönlaajuisia ja joiden perustamisen tarkoituksena tai seurauksena on itsenäisinä pysyvien yritysten kilpailukäyttäytymisen yhteensovittaminen, kuuluvat jälkimmäisen asetuksen soveltamisalaan. Tämän seurauksena edellä kuvatun kaltaisiin yhteisyrityksiin ei enää sovelleta neuvoston asetusten N:o 17 ⁽²⁾, (ETY) N:o 1017/68 ⁽³⁾, (ETY) N:o 4056/86 ⁽⁴⁾ ja (ETY) N:o 3975/87 ⁽⁵⁾ säännöksiä. Tämän vuoksi komission edellä mainittujen neuvoston asetusten toimeenpanemiseksi antamia asetuksia (EY) N:o 3385/94 ⁽⁶⁾, N:o 99/63/ETY ⁽⁷⁾, (ETY) N:o 1629/69 ⁽⁸⁾, (ETY) N:o 1630/69 ⁽⁹⁾, (ETY) N:o 4260/88 ⁽¹⁰⁾ ja (ETY) N:o 4261/88 ⁽¹¹⁾, ja erityisesti

niiden kommunikaatioita, valituksia, hakemuksia ja ilmoituksia koskevia säännöksiä ei voida soveltaa näihin yhteisyrityksiin. Lomaketta A/B, I, II ja III samoin kuin MAR- ja AER-lomakkeita muutetaan vastaamaan uutta oikeustilaa.

Muihin kuin edellä kuvatun kaltaisiin yhteisyrityksiin, eli kaikkia toimintoja hoitaviin yhteisyrityksiin, jotka eivät ole yhteisönlaajuisia muutetussa asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 tarkoitetussa merkityksessä ja joiden perustamisen tarkoituksena tai seurauksena on itsenäisinä pysyvien yritysten kilpailukäyttäytymisen yhteensovittaminen, samoin kuin yhteisyrityksiin, jotka eivät hoida kaikkea itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvaa toimintaa, sovelletaan edelleen jo voimassa olevia säännöksiä.

⁽¹⁾ EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

⁽²⁾ EYVL 13, 20.2.1962, s. 204/62 (erityispainos 1994, 08 kilpailupolitiikka, nide 1, s. 8).

⁽³⁾ EYVL L 175, 23.7.1968, s. 1 (erityispainos 1994, 07 liikenne, nide 1, s. 54).

⁽⁴⁾ EYVL L 378, 31.12.1986, s. 4.

⁽⁵⁾ EYVL L 374, 31.12.1987, s. 1.

⁽⁶⁾ EYVL L 377, 31.12.1994, s. 28 (erityispainos 1994, 08 kilpailupolitiikka, nide 3, s. 42).

⁽⁷⁾ EYVL 127, 20.8.1963, s. 2268/63 (erityispainos 1994, 08 kilpailupolitiikka, nide 1, s. 32).

⁽⁸⁾ EYVL L 209, 21.8.1969, s. 1.

⁽⁹⁾ EYVL L 209, 21.8.1969, s. 11 (erityispainos 1994, 07 liikenne, nide 1, s. 92).

⁽¹⁰⁾ EYVL L 376, 31.12.1988, s. 1.

⁽¹¹⁾ EYVL L 376, 31.12.1988, s. 10 (erityispainos 1994, 08 kilpailupolitiikka, nide 1, s. 104).